

sacit
**craft
power**
2025
THE FUTURE
OF CRAFTS

The background features a series of vertical stripes in shades of blue, orange, and grey. Overlaid on these stripes are various traditional patterns, including floral motifs, geometric shapes like zig-zags and squares, and intricate line art designs.

sacit
THE FUTURE
OF CRAFTS

นางสาวนฤดี ภูริตนรัมย์

ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรม
และรักษาการแทนผู้อำนวยการ
สถาบันส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทย (องค์การมหาชน)

Ms. Naruedee Phurattanak,
director of research and development
for artistic products at the Support Arts and Crafts
International Centre of Thailand (sacit)

FOREWORD

สถาบันส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทย (องค์การมหาชน) หรือ สศท. เป็นหนึ่งในหน่วยงานสำคัญที่ร่วมสืบสานงานศิลปหัตถกรรม โดยการจะร่วมสืบสานได้ต้องดำรงอยู่ในหลายมิติ เช่น เรื่องของการสร้างสรรค์ก็เป็นสิ่งที่ทาง สศท. รวมทั้งผู้ผลิตงานผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษามาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังมีเรื่องของการส่งเสริมทั้งในแง่ของการตลาด การพัฒนาศักยภาพ พื้นที่การขาย และส่วนสุดท้ายคือการก้าวไกลอย่างยั่งยืน สศท. มุ่งหวังในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจภายในประเทศ สามารถเติบโตสร้างความนิยมในระดับนานาชาติ และนั่นจะทำให้เกิดความยั่งยืนอย่างแท้จริง

กระบวนการนี้เริ่มต้นตั้งแต่ต้นน้ำ (ผู้แปรรูปวัตถุดิบ) กลางน้ำ (ผู้ผลิตหรือช่างฝีมือ) และปลายน้ำ (ผู้บริโภค) การมีวัตถุดิบที่เพียงพอ การผลิตที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ไปจนถึงการขายที่สามารถส่งต่อเป็นธุรกิจไปยังรุ่นลูกรุ่นหลานได้ หากเราสามารถทำให้ผู้บริโภคเห็นว่างานหัตถกรรมเป็นสิ่งที่นำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ ก็จะทำให้เกิดความยั่งยืนและต่อเนื่องสืบไป

The Sustainable Arts and Crafts Institute of Thailand (Public Organization), or sacit, is a pivotal entity in the revival of Thai handicrafts. To effectively revive these crafts, a multifaceted approach is necessary. This includes fostering creativity in production, which the institute and skilled educators actively promote. Additionally, it involves marketing, capacity building, optimal sales strategies, and sustainable progress. The institute aims to accelerate economic growth domestically while striving to enhance international recognition, ensuring sustainable development.

This process begins with raw material processing, skilled craftsmanship in production, and engaging consumers. With ample materials and consistent high-quality output, these crafts can evolve into sustainable enterprises passed down through generations. Demonstrating to consumers how crafts can enrich daily life fosters enduring sustainability.

8 พฤษภาคม 2567
8 May 2024

CONTENTS

สารบัญ

บทที่ 1 INTRODUCTION

sacit กับการค้นหา รักษา และพัฒนา เพื่อการขับเคลื่อนศิลปหัตถกรรมไทยให้ยั่งยืน 6

บทที่ 2 UNSEEN CRAFT : ค้นหาศิลปหัตถกรรมไทยที่ยังมีเป็นที่ประจักษ์

- แสวงหาค้นหาความรู้และเผยแพร่เรื่องราวงานศิลปหัตถกรรมที่กำลังจะสูญหาย 12
- Unseen Power พลังงานงานศิลปหัตถกรรมจากภูมิปัญญาดั้งเดิม 18

บทที่ 3 THAINESS : รักษาความเป็นไทยที่ไทยภูมิใจ

- รู้ รัก และภาคภูมิใจในความเป็นไทย 20
- กลยุทธ์การเผยแพร่คุณค่าของศิลปหัตถกรรมไทย 21
- รสนิยมในมานศิลปหัตถกรรมที่ตอบรับกับโลกปัจจุบัน 21

บทที่ 4 CRAFT POWER : พัฒนาหัตถกรรมไทยให้ทรงพลัง

- การสร้างอิทธิพลด้านความคิดและการยอมรับผ่านค่านิยมและวัฒนธรรม 26
- การส่งออกวัฒนธรรมผ่านงานศิลปหัตถกรรมไทย 27
- การวัดผลสำเร็จในการสร้างรสนิยมแบบไทย 29

บทที่ 5 SACIT CRAFT POWER

sacit The Future of Crafts : Guru Panel 32

CHAPTER 1	INTRODUCTION		
	SACIT's Role in Discovering, Preserving, and Developing for Sustainable Advancement of Thai Handicrafts		6
CHAPTER 2	UNSEEN CRAFT: Discovering Thai Handicrafts Yet to Be Recognized		
	• Searching for and Disseminating Knowledge about Vanishing Handicrafts		12
	• Unseen Power: The Strength of Traditional Wisdom in Handicrafts		18
CHAPTER 3	THAINESS: Preserving the Thai Identity That the Thais Are Proud Of		
	• Recognizing, Preserving, and Taking Pride in the Thai Identity		20
	• Strategy for Promoting the Value of Thai Handicrafts		21
	• Contemporary Tastes in Handicrafts		21
CHAPTER 4	CRAFT POWER: Empowering Thai Handicrafts		
	• Creating Thought Leadership and Acceptance through Values and Culture		26
	• Exporting Culture through Thai Handicrafts		27
	• Measuring the Success in Creating Thai Taste		29
CHAPTER 5	SACIT CRAFT POWER		
	sacit The Future of Crafts : Guru Panel		32

01 INTRODUCTION

sacit กับการค้นหา รักษา และพัฒนา เพื่อการขับเคลื่อนศิลปหัตถกรรมไทยให้ยั่งยืน

ในยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodern Era) หน้าที่ของมนุษย์เรื่องการฟื้นฟูและส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทยไม่เพียงแต่เป็นกระบวนการรักษามรดกทางวัฒนธรรม แบบแผน และประเพณีของชาติที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน แต่นับเป็นคุณค่าแห่งการสร้างสรรค์แรงบันดาลใจใหม่ๆ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเชิงพาณิชย์สู่ตลาดระดับสากล ซึ่งอาจเรียกกระบวนการดังกล่าวได้ว่า “การขับเคลื่อน”

Friedrich Nietzsche¹ ศาสตราจารย์และนักปรัชญาชาวเยอรมัน นำเสนอแนวคิดเรื่อง “Will to Power” หรือเจตจำนงแห่งอำนาจ หมายถึงแรงขับเคลื่อนพื้นฐานที่อยู่เบื้องหลังการกระทำและความต้องการของมนุษย์ คือความปรารถนาที่จะขยายอำนาจของตน ไม่ว่าจะอยู่ในด้านปัจเจกบุคคลหรือจิตวิญญาณ แนวคิดนี้มองว่ามนุษย์ไม่ได้ถูกขับเคลื่อนจากความต้องการพื้นฐาน เช่น การอยู่รอด หรือการสืบพันธุ์เท่านั้น แต่ยังมี ความปรารถนาที่จะเจริญเติบโต พัฒนาตนเอง และควบคุมสิ่งแวดล้อมรอบตัวเพื่อบรรลุศักยภาพสูงสุด ผลงานของ Nietzsche เป็นที่รู้จักและมีอิทธิพลอย่างมากในวงการปรัชญา ด้วยสาระสำคัญของพลังแห่งการขับเคลื่อน ส่งผลกระทบต่อกระบวนการทางความคิดของมนุษย์ สังคม และวัฒนธรรมได้อย่างลึกซึ้ง ส่วนนักปรัชญาอีกท่านคือ Henri Bergson² นักปรัชญาชาวฝรั่งเศส นำเสนอแนวคิดเรื่อง “Élan Vital” ซึ่งเชื่อกันว่า การเจริญเติบโตเชิงนามธรรมของสรรพสิ่งพัฒนาได้ด้วยแรงขับเคลื่อนแห่งชีวิตและวิวัฒนาการเชิงสร้างสรรค์ อย่างไรก็ตามแนวคิดของนักปรัชญาทั้งสองท่านมีอิทธิพลอย่างมากต่ออารยธรรมทั่วโลก นับตั้งแต่ศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

สถาบันส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทย (องค์การมหาชน) ตระหนักถึงกลไกแห่งการขับเคลื่อนศิลปหัตถกรรมไทยให้เกิดความยั่งยืน จึงศึกษาค้นคว้าแนวคิดของนักปรัชญาทั้งสอง ผสมผสานกับทฤษฎีการบริหาร (Management) ของ Stephen P. Robbins และ Mary Coulter³ สองผู้เชี่ยวชาญที่มีชื่อเสียงและเป็นผู้เชี่ยวชาญหนังสือเกี่ยวกับการวางแผนจัดการ เนื้อหาของหนังสือถูกนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายในวงการธุรกิจ อีกทั้งยังเป็นตำราเพื่อการศึกษาในมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั่วโลก เนื่องจากมีการอธิบายทฤษฎีและหลักการบริหารจัดการที่ครอบคลุมและเข้าใจง่าย จากเหตุผลดังกล่าว สถาบันส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทย (องค์การมหาชน) ได้กำหนดหลักการขับเคลื่อนวงการศิลปหัตถกรรมไทย ซึ่งมุ่งเน้นกลยุทธ์และระบบการบริหารจัดการที่สร้างสรรค์ อันสามารถแบ่งเป็น 3 ส่วนหลัก ได้แก่ การวางแผน และการตั้งเป้าหมาย (Planning and Goal Setting) การปฏิบัติการ (Execution) หรือขั้นตอนการทำแผนให้กลายเป็นการปฏิบัติจริง รวมทั้งการประเมินผลและปรับปรุง (Evaluation and Improvement) ขั้นตอนที่เสริมสร้างให้สถาบันรับทราบถึงความสำเร็จและปรับปรุงแก้ไขปัญหา

ทั้งนี้การขับเคลื่อนวงการศิลปหัตถกรรมไทยได้ดำเนินการจัดกลุ่มกลไกเพื่อสนับสนุนกลยุทธ์และระบบการบริหารจัดการที่สร้างสรรค์อันประกอบด้วย กลไกการค้นหา (Discover) มีหน้าที่สำรวจและแสวงหาศิลปหัตถกรรมที่ยังไม่เป็นที่รู้จัก (Unseen Craft) ตลอดจนการระบุและบันทึกคุณค่าของภูมิปัญญาแห่งชนชาติ กลไกการรักษา (Preserve) มีหน้าที่ในการอนุรักษ์และส่งเสริมคุณค่าทางเอกลักษณ์ของศิลปหัตถกรรมไทย (Thainess) เพื่อให้คงอยู่และสืบทอดอย่างภาคภูมิใจต่อไป และกลไกการพัฒนา (Develop) การเสริมสร้างศักยภาพของศิลปหัตถกรรมไทย (Craft power) เพื่อเพิ่มมูลค่าและความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจ ดังรายละเอียดที่จักอธิบายต่อไป

กลไกการขับเคลื่อนวงการศิลปหัตถกรรม

กลไกการค้นหา
Discover
UNSEEN
CRAFT

- ◆ สำรวจ แสวงหาศิลปหัตถกรรมที่ยังไม่เป็นที่รู้จัก
- ◆ ระบุ บันทึกคุณค่าของภูมิปัญญาแห่งชนชาติ

กลไกการรักษา
Preserve
THAINESS

- ◆ อนุรักษ์ ส่งเสริมคุณค่าทางเอกลักษณ์
- ◆ สร้างการสืบทอด สืบสานให้คงอยู่อย่างภาคภูมิใจ

กลไกพัฒนา
Develop
CRAFT
POWER

- ◆ เสริมสร้างศักยภาพของศิลปหัตถกรรม
- ◆ เพิ่มมูลค่า สร้างความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจ

SACIT's Role in Discovering, Preserving, and Developing for Sustainable Advancement of Thai Handicrafts

In the postmodern era, the task of revitalizing and promoting Thai handicrafts is not merely a process of preserving cultural heritage, traditions, and long-standing customs. It is also a profound value in creating new inspirations to enhance commercial competitiveness on the global stage. This process, which can be termed “driving force,” embodies both the preservation of the past and the innovation for the future.

Friedrich Nietzsche¹, a German philosopher and professor, introduced the concept of the “Will to Power.” This refers to a fundamental driving force behind human actions and desires, which is the aspiration to expand one’s power and influence, whether in personal or spiritual realms. Nietzsche’s perspective suggests that humans are not solely driven by basic needs such as survival or reproduction, but also by the desire to grow, develop, and control their environment to achieve their utmost potential. Nietzsche’s work is highly regarded and has significantly influenced philosophical thought, emphasizing the power of the driving force that profoundly impacts human thought processes, society, and culture.

Another influential philosopher, Henri Bergson², a French thinker, presented the idea of “Élan Vital.” This concept posits that the abstract growth of all things is driven by the vital force and creative evolution. Bergson’s philosophy emphasizes that the growth and development of life are propelled by an intrinsic drive towards creativity and adaptation. The philosophies of both Nietzsche and Bergson have profoundly influenced global civilization since the 19th century and continue to do so.

Recognizing the mechanisms of driving force in promoting sustainability in Thai handicrafts, the Sustainable Arts and Crafts Institute of Thailand (Public Orga-

nization) has studied the philosophies of Nietzsche and Bergson. Additionally, the Institute has integrated the management theories of Stephen P. Robbins and Mary Coulter³, renowned experts and authors of comprehensive management planning literature widely used in the business world and academic institutions globally. Their works provide accessible explanations of management theories and principles.

Based on these insights, the Sustainable Arts and Crafts Institute of Thailand (Public Organization) has formulated principles to drive the Thai handicraft sector, emphasizing creative strategies and management systems. These principles are divided into three main components: Planning and Goal Setting, Execution (the process of implementing plans into action), and Evaluation and Improvement, which help the Institute understand successes and address challenges.

To effectively drive the Thai handicraft sector, the Institute has structured mechanisms to support creative strategies and management systems. These include 1) The Discovery Mechanism (Discover) responsible for exploring and identifying Unseen Crafts to document the value of national wisdom. 2) The Preservation Mechanism (Preserve) focuses on conserving and promoting the unique value of Thai handicrafts (Thainess) to ensure their continued legacy and 3) The Development Mechanism (Develop) aims at enhancing and strengthening the potential of Thai handicrafts (Craft Power) to increase value and competitiveness in the business arena.

These components will be elaborated further in the following sections, detailing the comprehensive approach to fostering a sustainable and competitive handicraft industry.

¹Nietzsche, F. (1968). *The Will to Power*. (W. Kaufmann & R. J. Hollingdale, Trans.). Vintage Books.

²Bergson, H. (1911). *Creative Evolution*. (A. Mitchell, Trans.). Henry Holt and Company.

³Robbins, S. P., & Coulter, M. (2018). *Management* (14th ed.). Pearson.

02 UNSEEN CRAFT

ค้นหาศิลปหัตถกรรมไทยที่ยังมิเป็นที่ประจักษ์ Discovering Thai Handicrafts Yet to be Recognized

งานศิลปหัตถกรรมไทยสืบทอดภูมิปัญญาและวัฒนธรรมหลากหลาย ทั้งจากราชสำนัก รวมถึงกลุ่มชนพื้นถิ่น แม้งานศิลปหัตถกรรมไทยได้รับการสร้างขึ้นเพื่อตอบสนองวิถีชีวิตประจำวัน แต่การดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยอาจทำให้ลักษณะการใช้งานบางอย่างขาดโอกาสในการวิวัฒนาการ

ผลงานศิลปหัตถกรรมไทยมีวัตถุประสงค์แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ผลงานที่รับใช้กิจการราชสำนักและศาสนาผ่านแบบแผนโบราณราชพิธีหรือพิธีกรรม อีกประเภทคือ งานหัตถกรรมของชาวบ้านพื้นถิ่น¹ โดยทำขึ้นเพื่อใช้สอยในครัวเรือน หากกล่าวถึง “Unseen Craft” อันหมายถึงศิลปหัตถกรรมไม่ประจักษ์ อาจหมายรวมถึงสิ่งที่ถูกซ่อนและแฝงเร้นอยู่ในวัตถุประสงค์การสร้างงานของผลงานทั้งสองประเภท ด้วยสภาพการณ์หลากหลายและกาลเวลาที่ดำเนินลุล่วงไป ต่างกลืนกินสิ่งอันเป็นรายละเอียดของผลงานศิลปหัตถกรรมจนเลือนราง สูญหาย หรือแอบซ่อนจนไม่เป็นที่รู้จักในวงกว้าง ตลอดจนคุณประโยชน์ที่ถูกหลงลืมย่อมเป็นเหตุแห่งความเสื่อมถอยในคุณค่า ต่อเมื่อกระทำการศึกษาต่อยอดและขยายผลโดยชนรุ่นหลังอีกครั้ง ก็จักทำให้มิติทางสุนทรียะของผลงานศิลปหัตถกรรมได้รับการตระหนักและวิวัฒนาการพัฒนาเพื่อการเจริญเติบโตก้าวหน้าทางวัฒนธรรมต่อไป

Thai arts and crafts embody diverse wisdom and cultural heritage from both royal and local origins. While these handicrafts were initially designed for everyday use, evolving lifestyles have made specific applications lack opportunities to evolve.

Thai handicrafts serve two primary purposes: royal court and religious ceremonies and household use by locals.¹ “Unseen Craft” refers to unrecognized handicrafts with hidden elements in their creative purposes. Over time, the details of these crafts have faded or disappeared from widespread recognition, along with their forgotten benefits, leading to a decline in value. Only when later generations study and build upon these works can their aesthetic aspects be recognized and evolved for cultural advancement.

“Unseen Craft” is an adjective that expresses different characteristics based on context, which can be briefly classified as follows:²

“Unseen Craft” ในความหมายทั่วไปเป็นคำขยายแสดงออกถึงคุณลักษณะที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความหมายและบริบทที่ต้องการสื่อสาร ซึ่งจำแนกโดยสังเขปได้ดังนี้¹ 1) มองไม่เห็น (Unseen) หมายถึง สิ่งที่มีอยู่หรือดำรงอยู่ แต่ซุกซ่อนอยู่ในที่มืดหรือไม่เป็นที่นิยม จึงไม่สามารถมองเห็นหรือสัมผัสได้ 2) ไม่ปรากฏ (Unobserved) หมายถึง สิ่งที่มีอยู่หรือไม่ มี รวมถึงยังไม่มีใครได้พบเห็นหรือเคยประสบมาก่อน อย่างหนึ่งอย่างใด 3) ไม่เป็นที่สังเกต (Unnoticed) หมายถึง สิ่งที่มีอยู่หรือดำรงอยู่ หากตกค้าง ถูกเพิกเฉย ไม่ได้รับการกล่าวถึงหรือเป็นที่จดจำ 4) ล่องหน (Invisible) หมายถึง สิ่งที่มีอยู่และอยู่เหนือความสามารถในการมองเห็นของมนุษย์ ตลอดจนการไม่ปรากฏให้เห็นตัวและการหายสาบสูญอย่างไร้ร่องรอย 5) ถูกมองข้าม (Unperceived) หมายถึง สิ่งที่มีอยู่แต่ไม่เอื้อให้เกิดการรับรู้จับต้องได้ หรือเข้าใจถึงการดำรงอยู่ของสิ่งนั้น

จากภาพรวมความหมายในบริบทต่างๆ ของคำว่า Unseen สะท้อนให้เห็นถึงรูปลักษณ์ ตัวตน และสถานการณ์ของงานศิลปหัตถกรรม ผลักดันให้เกิดข้อค้นพบทางความหมายใหม่ โดยเรียบเรียงได้ดังนี้

- 1) “Unseen” means something that exists but is hidden in the dark or unpopular and thus cannot be seen or touched;
- 2) “Unobserved” means something that may or may not exist, including something that no one has ever seen or experienced before in any way;
- 3) “Unnoticed” means something that exists but is left behind, ignored, not mentioned, or remembered;
- 4) “Invisible” means something that exists and is beyond human perception, as well as not appearing visibly and disappearing without a trace; and
- 5) “Unperceived” means something that exists without facilitating awareness, tangibility, or understanding of its existence.

The various contexts of “Unseen” reflect the appearance, identity, and situation of handicrafts, leading to new discoveries of meaning as follows:

¹ ศาสตราจารย์วิบูลย์ ลิ้มชูวงศ์, ราชบัณฑิต. นส. 30 เมษายน 2567.

Professor Emeritus Vibul Leesuwon, Fellow of the Academy of Arts, Royal Institute of Thailand, Interview on April 30, 2024.

² รศ. ดร. สุภาวี ศิริเนกรารณ์, อาจารย์ประจำภาควิชาออกแบบเครื่องประดับ คณะบัณฑิตศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. นส. 5 มิถุนายน 2567.

Assoc. Prof. Dr. Supavee Sirinakaraporn, Lecturer, Department of Jewelry Design, Faculty of Decorative Arts, Silpakorn University. Interview on June 5, 2024.

01 UNSEEN CRAFT

งานฝีมือที่ไม่เคยเห็นมาก่อน

หมายถึงงานฝีมือที่เป็นนวัตกรรมใหม่หรือแบบที่ยังไม่เคยเผยแพร่ต่อสาธารณะ อาจเป็นงานศิลปะหรือผลิตภัณฑ์ที่ถูกสร้างขึ้นใหม่ด้วยวิธีหรือวัสดุที่ไม่เคยใช้มาก่อน

“ครุฑยุคนาค” งานปูนปั้นสด งานเครื่องดินที่เกิดจากการปั้นปูนสดตามกรรมวิธีแบบโบราณ ใช้วัสดุธรรมชาติเป็นองค์ประกอบหลัก อาทิ ปูนขาว ทรายละเอียด กาวหนังสัตว์ กระจาดข่าง น้ำตาลโตนด และเปลือกหอย นำมาผสมผสานจนกลายเป็นปูนที่มีความละเอียดและอ่อนตัวแล้วจึงนำมาสร้างสรรค์ผลงาน นับเป็นทักษะเชิงช่างขั้นสูงที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ผนวกกับจินตนาการและฝีมือเฉพาะตัวของช่างศิลป์ ทำให้ผลงานแต่ละชิ้นไม่มีทางที่ซ้ำรูปแบบกัน เหมือนเป็นการฝังลายเซ็นและจิตวิญญาณของผู้สร้างสรรค์ชิ้นงานผสานกันไปกับงานศิลปะที่ดัดกรรม

Unseen Craft: Innovative craftsmanship or designs not yet publicly released, such as art pieces or products created using new methods or materials.

Krut Yud Nak or Garuda Subduing Naga: a stucco work created by molding wet plaster using ancient methods and natural materials as the main components, such as lime, fine sand, animal glue, mulberry paper, palm sugar, and shells. These ingredients are blended until they become a fine and flexible plaster, which is then used to create the artwork. This highly skilled craftsmanship arises from the artist's creativity, imagination, and unique skills. As a result, each piece of work is likely to have a different pattern, as if the creator's signature and spirit are embedded into the handicraft.

02 INVISIBLE CRAFT

งานฝีมือที่มองไม่เห็น

หมายถึง ทักษะหรือเทคนิคที่ถูกใช้อย่างแนบเนียนจนผู้คนทั่วไปไม่สังเกตเห็น เช่น เทคนิคการสร้างภาพลวงตาในงานศิลปะ หรืองานฝีมือที่มีความซับซ้อนแต่ดูเรียบง่าย

“หม้อน้ำกลีบมะเฟือง” งานเครื่องปั้นดินเผาแบบภาคกลางตอนบน ที่มีความเฉพาะในเรื่องรายละเอียด ทั้งรูปทรงและลักษณะเฉพาะตัวเรื่องการใช้งาน

Invisible Craft: Skills or techniques used so seamlessly that they go unnoticed by the public, like creating optical illusions in artwork or intricate craftsmanship that appears simple.

The Carambola-shaped Water Pot: a distinctive earthenware pottery from the upper central region of Thailand, characterized by its unique details in both form and function.

03 HIDDEN CRAFT

งานฝีมือที่ซ่อนเร้น

หมายถึง ความสามารถหรือเทคนิคที่ถูกเก็บเป็นความลับหรือถูกมองข้าม โดยทั่วไปอาจเป็นฝีมือที่มีเฉพาะกลุ่มคนหรือชุมชนเล็กๆ ที่รู้จักและใช้เท่านั้น

“เทริดมโนहरา” งานศิลปหัตถกรรมไทยที่สร้างสรรค์มาจากงานไม้ และใช้เป็นไม้มงคลเท่านั้น ยกตัวอย่างเช่น ส่วนเพดานเทริด (ส่วนกะโหลกหรือส่วนกะลาหัว) หรือส่วนศิระชะ ต้องใช้เป็นไม้ทองกลางใบมน ขอบกะลาหัวต้องใช้นางวัว เพราะเชื่อว่าวัวเป็นสัตว์ที่มีบุญคุณกับมนุษย์ในการประกอบสัมมาอาชีพ ส่วนยอดเทริดนั้นต้องทำมาจากไม้ต้นยางรัก ส่วนกรอบหูทำจากไม้ยอ โครงเทริดหรือกรอบเทริดซึ่งเป็นส่วนใช้ครอบศิระชะ ต้องใช้ไม้ไผ่สีสุกเท่านั้นรายละเอียดทั้งหมดนี้ยึดโยงตามความเชื่อในเรื่องความเป็นสิริมงคลและความมีเสน่ห์ทางเมตตามหานิยมเพื่อให้ผู้ชมนิยมชมชอบ เป็นความเชื่อที่เชื่อมโยงกับความรู้สึกและจิตใจที่ส่งผลมาในงานศิลปหัตถกรรมได้อย่างกลมกลืน

“หน้าพรานทองประดับขนสัตว์” งานเครื่องไม้ทางภาคใต้ หน้าพรานนับเป็นครุหมอมโนहरาซึ่งเป็นเทพศักดิ์สิทธิ์ที่จะบันดาลความสุขหรือความทุกข์ตามความเชื่ออดีตดั้งเดิม ครุหมอมโนहरามีบทบาทสำคัญที่จะบ่งชี้ถึงความเจ็บป่วย สาเหตุของการเจ็บป่วย และการเยียวยารักษาผ่านพิธีกรรมที่มีความลึกซึ้งและละเอียดอ่อน โดยการสร้างสรรค์หน้าพรานทองนี้ทำมาจากวัสดุในท้องถิ่นอย่างไม้ขนุนที่เป็นไม้มงคลอายุ 10 - 12 ปี แล้วใช้เทคนิคงานช่างฝีมือด้วยการใช้ขวานขนาดเล็กปาดเนื้อไม้และกลอนให้ได้เป็นสัดส่วนโครงหน้า แล้วตกแต่งด้วยสีน้ำมัน สีทอง สีดำ และสแตนเลส และแทรกการร้อยลูกบิดในส่วนผ้าโพกผมที่มีรายละเอียดเฉพาะ อย่างเช่น การเลือกใช้เชือกขนาดเล็กพิเศษแต่มีความเหนียวสูง มาทากันไว้ เพื่อให้ด้ายแตกออกจากกัน เป็นต้น

Hidden Craft: Abilities or techniques kept secret or generally overlooked, often known and used only by specific groups or small communities.

The Manohra Chaplet: a Thai handicraft made solely from auspicious wood. For example, the head is crafted from the Indian Coral Tree, and the rim is from cowhide, reflecting the belief that cows are animals that have been beneficial to humans in their livelihoods. These choices are rooted in Thai beliefs about auspiciousness and Metta Mahaniyom, or great popularity. The materials and traditional craftsmanship give the chaplet an appeal that resonates with the audience’s feelings and emotions.

The Golden Hunter Mask adorned with animal hair: a wooden craft from the south. The hunter’s face depicts the Manohra master, a sacred deity believed to influence happiness and suffering. The Manohra master is crucial in identifying and treating illnesses through rituals. The mask is made from local materials like auspicious 10 to 12-year-old jackfruit wood, carved with a small axe into a face shape, and decorated with gold and black paint. The headscarf features intricate beading, using a special sticky rope coated with beeswax to keep the threads together.

04 CRAFT IN THE SHADOW

งานฝีมือในที่มืด

หมายถึง งานฝีมือที่ถูกสร้างขึ้นในสถานที่ที่ไม่เป็นที่รู้จักในสภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นที่รู้จักหรือมีความลึกลับและซับซ้อน เช่น งานศิลปะใต้ดินหรืองานฝีมือที่ทำในสถานที่ลับ

“กริชรามันท์ หัวนกฟังกะ” กริชถือเป็นอาวุธที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของดินแดนแหลมมลายู เป็นการบอกฐานะทางสังคม ลำดับชั้นในวงศ์ตระกูลของผู้เป็นเจ้าของ การเลือกวัสดุที่เหมาะสมกับภูมิภาคทำให้เกิดการใช้งานที่ตอบโจทย์ เช่น ส่วนหัวกริชนิยมใช้ไม้เนื้อแข็งที่หาง่ายในท้องถิ่น เช่น ไม้ตาลดำ ไม้แก้ว ไม้มะเกลือ ไม้มะม่วง เป็นต้น โดยไม้ไม่ทั้งชิ้นมาเจาะรูให้พอดีกับใบมีดเพื่อไม่ให้เกิดรอยต่อ นอกจากนี้กริชรามันท์ยังมีลักษณะเฉพาะ คือหัวโตตามรูปลักษณ์ของนกฟังกะหรือนกกระเต็น มีจมูกงอนยาวและปากแฉะจนเห็นเขี้ยวชัดเจน ทว่าจริงๆ แล้วรูปลักษณ์ที่แท้จริงคือยักษ์ในตำนานหรือตัวหนังของชาวที่เข้ามามือที่ลึพลในศิลปกรรมท้องถิ่นของเมืองปัตตานีในอดีต

เห็นได้ว่า การสืบค้นหรือแสวงหาที่มาของศิลปหัตถกรรมไทยตามการจัดจำแนกประเภทนั้นเป็นกลไกหนึ่งของการค้นหา (Discover) และเกิดการค้นคว้า มองหาในสิ่งที่ยังไม่สร้างการประจักษ์ เพื่อให้เกิดการจัดการองค์ความรู้ที่สูญหายอย่างเป็นระบบและพัฒนาสืบต่ออย่างเป็นระบบในลำดับต่อไป

Craft in the Shadows: Crafts created in unknown locations, unfamiliar environments, or with mysterious and complex elements, such as underground art or craftworks done in secret places.

Raman Kris with a black-capped kingfisher head hilt: a distinctive Malay Peninsula weapon that signifies the owner's status. The choice of materials suitable for the region ensures its practicality. Crafted from a piece of local hardwood, the hilt perfectly fits the blade. The kris's unique design, resembling a black-capped kingfisher with a curved beak and fanged mouth, is inspired by the Yaksha, a mythical Javanese shadow puppetry creature that influenced Pattani's local art.

Therefore, researching the origins and classifications of arts and crafts is crucial for discovering and exploring aspects that have not yet been fully understood or recognized. This process enables the systematic management and preservation of knowledge that may have been lost, allowing for its continuous development.

แสวงหาองค์ความรู้และเผยแพร่เรื่องราว งานศิลปหัตถกรรมที่กำลังจะสูญหาย

SEARCHING FOR AND DISSEMINATING KNOWLEDGE ABOUT VANISHING HANDICRAFTS

พันธกิจหลักของสถาบันส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทย (องค์การมหาชน) คือ การสืบสาน ส่งเสริมคุณค่า ยกย่องเชิดชู และสร้างเครือข่ายผู้สร้างสรรค์งานศิลปหัตถกรรมไทย ซึ่งมีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลองค์ความรู้ (sacit Knowledge Tank)³ มาตั้งแต่ปี 2559 มีการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการเพื่อพัฒนาธุรกิจงานศิลปหัตถกรรมและสร้างผู้ประกอบการรุ่นใหม่ ทั้งยังสนับสนุนและต่อยอดให้เกิดความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจและกิจกรรมท่องเที่ยววัฒนธรรม สร้างกลุ่มตลาดทั้งในประเทศ ต่างประเทศ และเครือข่ายที่เป็นพันธมิตร ส่วนแผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)⁴ มีพันธกิจที่เกี่ยวข้องคือการสร้างและถ่ายทอดองค์ความรู้ บริหารจัดการวัฒนธรรม รวมถึงจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับศิลปหัตถกรรมไทย ผู้ประกอบการ บุคลากร และข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องกับศิลปหัตถกรรมไทย โดยมีเป้าหมายให้จำนวนผู้ประกอบการได้รับการพัฒนายกระดับศักยภาพในการผลิต รวมถึงสร้างโอกาสทางการตลาด ในส่วนของการเชิดชูช่างศิลปหัตถกรรมและผู้สืบทอดตั้งเป้าไม่น้อยกว่า 25 คนต่อปี รวมถึงแนวทางการทำหลักสูตรร่วมกับสถาบันการศึกษาอีกด้วย

การสืบสานภูมิปัญญาเป็นการสร้างการตระหนักรู้ให้คนรุ่นหลังมองเห็นคุณค่าที่ซ่อนอยู่ และวิธีการถ่ายทอด เผยแพร่ภูมิปัญญา วิธีการใช้วัสดุแบบดั้งเดิมในพื้นที่ เพื่อไม่ให้งานศิลปหัตถกรรมและช่างฝีมือสูญหายไป ช่างศิลปหัตถกรรมในแต่ละท้องถิ่นจึงเปรียบเหมือนปราชญ์สำคัญในการบอกเล่าบรรยาย ถ่ายทอดด้วยวาจาบอกต่อจากรุ่นสู่รุ่น การสาธิตทำผลงาน ซึ่งเป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาอย่างเป็นรูปธรรม เปิดโอกาสให้ผู้สนใจหรือคนในชุมชนเองได้มีแหล่งเรียนรู้ใกล้ตัว เพื่อกระตุ้นให้ผู้สนใจสามารถเรียนรู้และค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับงานช่างศิลปหัตถกรรมทั้งชั้นสูงและพื้นบ้าน ได้เรียนรู้ที่มาสร้างค่านิยม ความรู้สึก และรสนิยมที่ดีกับงานศิลปหัตถกรรมไทย ให้ฝังรากลึกไปในทุกกลุ่มคน

การสร้างมูลค่าใหม่จากภูมิปัญญาดั้งเดิม จึงเป็นการนำเสนอมูลค่าของผลิตภัณฑ์ผ่านวัตถุดิบ ผู้ผลิตที่มีฝีมือ เพื่อสร้างคุณค่าและอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์นั้นๆ ให้ตอบสนองกลุ่มลูกค้าในตลาดที่แตกต่างออกไปและสร้างการรับรู้ใหม่ให้ทันสมัยดิจิทัล จึงควรมีการเล่าเรื่องที่แสดงถึงอัตลักษณ์เชิงวัฒนธรรมที่บ่งบอกถึงคุณค่าของภูมิปัญญา คุณค่าจากการใช้งาน เช่น คำนึงถึงคุณภาพ ประโยชน์ใช้สอยที่หลากหลาย คุณค่าด้านผลิตภัณฑ์ และการออกแบบที่ทันสมัยควบคู่กันไป เพื่อให้เห็น “คุณค่า” ผ่าน “เรื่องราว” ตั้งแต่วัตถุดิบและกระบวนการผลิตที่เกิดจากชุมชนและปราชญ์ในท้องถิ่นนั้น

The Sustainable Arts and Crafts Institute of Thailand (sacit) preserves, promotes, honors, and networks with Thai craftsmen. Since 2016, sacit has developed the sacit Knowledge Tank³ database, enhanced entrepreneurs' potential and supported connections with the economy and cultural tourism. The sacit 2023-2027 Action Plan⁴ includes creating and transferring knowledge, managing culture, developing a database, boosting entrepreneurs' production capacity, creating market opportunities, honoring craft masters and heirs, and developing joint courses with educational institutions.

Passing down local wisdom involves raising awareness among younger generations about hidden values, methods of sharing knowledge, and the use of traditional materials to preserve handicrafts and artisanal skills. Craft masters in each locality serve as essential sages who orally transmit their expertise across generations. Demonstrating craftwork offers a tangible way to transfer wisdom and provides a nearby learning resource for interested individuals and community members. This encourages people to research both high-class and local crafts, cultivating values, feelings, and appreciation for Thai crafts, which can become deeply rooted across all groups of people in society.

Creating new value from traditional wisdom involves showcasing the worth of products through materials and skilled artisans. This creates a unique value and identity that caters to different market segments and shapes new perceptions in the digital age. Storytelling should demonstrate cultural identity, highlighting the value of wisdom and diverse functionality while considering quality, product value, and modern design. This approach reveals “value” through “stories” that originate from raw materials and production processes deeply rooted in the community and local sages.

³ sacit, รายงานประจำปีฉบับงานประจำปีงบประมาณ 2558.

sacit Annual Report 2015

⁴ sacit, ส่วนแผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570).

sacit 2023 - 2027 Action Plan

“บานหน้าต่างลายรดน้ำ” งานศิลปหัตถกรรมที่ตอบสนองการใช้งานในวัดหรือวัง ภาพเขียนลายทองหรือ “งานลายรดน้ำ” ลวดลายสีทองบนพื้นหลังสีดำ และการใช้ยางรักหรือรักน้ำเกลี้ยงสมุก น้ำยาหรถาลและทองคำเปลว ที่จะช่วยให้ผลงานคงทนและวิจิตรงดงาม หากมีการนำเทคนิคงานชิ้นสูงมาปรับใช้ให้เข้ากับสินค้าตามยุคสมัยก็จะช่วยกระตุ้นความสนใจได้อีกทางหนึ่ง ยกตัวอย่างของใช้ชิ้นเล็กที่ปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น กล่องใส่มีดลายนางดนตรี เป็นกล่องใส่มีดลายนางงานเครื่องเงินที่ประยุกต์ให้เข้ากับการใช้งานแต่ยังคงเอกลักษณ์ลวดลายวิจิตร สร้างความรู้สึกพิเศษให้กับผู้ใช้งาน

Gold-lacquered Window Panels: a functional and aesthetic handicraft used in temples and palaces. The “Lai Rod Nam” technique involves creating golden patterns on a black lacquered background using realgar solution and gold leaf. By adopting these advanced techniques to modern products and sharing meticulous craftsmanship through narratives, artisans can generate curiosity and appreciation for this art form in a new way.

เครื่องถมเงินที่ปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมใหม่ แต่ยังคงความดั้งเดิมไว้ แจกกันเครื่องถมเงินรูปทรงประภาคารและเข็มกลัดกระดุมข้อมือที่ใช้รูปแบบลวดลายดั้งเดิมเอกลักษณ์ของเครื่องถมเงินจังหวัดนนทบุรี

Silver Nielloware Vase: a handicraft that adapts to modern cultures while preserving its traditional roots. This silver niello vase features lighthouse shapes, showcasing the original, distinctive patterns unique to Nonthaburi Province's silver nielloware.

“งานประดับมุก” ในอดีตเป็นงานศิลปหัตถกรรมไทยที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในกลุ่มชนชั้นสูง เป็นงานทักษะเชิงช่างชั้นสูงเพราะมีกระบวนการทำงานมากกว่า 10 ขั้นตอน การผูกสายที่งดงาม อ่อนช้อย แสดงถึงความสามารถที่ล้ำเลิศในด้านการจลลลายเปลือกหอยมุกไฟ เป็นงานที่ทำเพื่อตอบสนองการใช้งานในวัดหรือวัง ซึ่งในปัจจุบันหารายละเอียดแบบนี้ได้ยาก แม้จะดูใช้งานยาก แต่หากนำมาใช้ จะเกิดค่านิยมใหม่ เช่น เป็นของประดับตกแต่งหรือเป็นของใช้ขนาดเล็ก ย่อส่วนให้เห็นถึงความงามแบบชัดๆ อย่างปิ่นปักผมถมเงินที่ยังใช้ลวดลายโบราณอย่างสลักลายไบเบิ้ล ก็ทำให้มีการใช้งานที่ปรับเปลี่ยนไปและไม่สูญหายตามกาลเวลา

Mother-of-pearl Inlay Works: once popular among the Thai upper class, showcase high-level artistry through their complex process involving more than ten steps. The beautiful designs highlight the artisans' expertise in carving shiny shells. These pieces, once used to decorate temples and palaces, are now hard to find. Adapting them as decorative or small-scale items, like silver niello hairpins with ancient carved patterns, allows for new uses and prevents the craft from disappearing.

“เครื่องถมนครชุดชั้นใหญ่พานรอง” งานสลักมือที่อ่อนช้อยด้วยการลงยาสีดำสนิท เรียบเนียนตามแบบฉบับเครื่องถมจังหวัดนครศรีธรรมราช สลักลวดลายเป็นลายใบเทศทั้งใบ จากนั้นลงยาถมเงิน ความสวยงามที่สามารถต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในชีวิตประจำวันหรือใช้ในโอกาสพิเศษ หรือเป็นของขวัญที่ประทับใจผู้รับได้ไม่ยาก

Nakhon Si Thammarat's Nielloware Bowl Set: a large bowl and tray showcasing delicate hand-carved patterns filled with a black lacquer finish, following the traditional style of Nakhon Si Thammarat's nielloware craftsmanship. The intricate design features a traditional motif of cotton leaves, further embellished with silver niello inlay. This exquisite artistry can easily be adapted into practical products for everyday use, special occasions, or cherished gifts.

งานหัตถกรรม : ประเภทเครื่องทอภาคเหนือ

หรือที่เรียกว่าดินแดนล้านนา มีชนเผ่าอันหลากหลาย โดยเฉพาะไทยวนและไทลื้อ ผ้าทอของทั้งสองชาติพันธุ์แยกเป็น 3 ส่วน คือ หัวซิ่นบริเวณด้านบนใช้ผ้าสีพื้นเพื่อไว้รวบที่เอว ตัวซิ่นหรือส่วนกลางของผ้าที่มีลวดลายอาจจะเป็นแนวตั้งหรือแนวขวางแล้วแต่วัฒนธรรมและดินซิ่นซึ่งมีการจกกลายด้วยความงดงามและสร้างสรรค์

งานหัตถกรรม : ประเภทเครื่องทอภาคอีสาน

จะทำหลังจากฤดูเก็บเกี่ยว มีทั้งการใช้ฝ้ายและไหมที่เลี้ยงเอง ลวดลายที่เป็นที่รู้จักคือการมัดหมี่ โดยการมัดเส้นด้ายแล้วนำไปย้อม เมื่อนำมาทอก็จะเกิดลวดลาย หรือการจกกลายที่ภาคอีสานเรียกว่า การขิด ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ที่ยังทอผ้ามาจนปัจจุบันคือกลุ่มผู้ไทหรือภูไท และกลุ่มไท - ลาว

Northern Thai (Lanna) textiles, especially from the Tai Yuan and Tai Lue, consist of three parts: a plain waistband, a patterned middle skirt section with vertical or horizontal designs, and an intricately tapestry-woven lower border.

Isan textiles, typically made after the harvest season, using cotton and homegrown silk, include well-known patterns like Mudmee (ikat) and khit tapestry weaving. Ethnic groups, including the Phu Thai and the Tai-Lao groups, still weave fabrics today.

ผ้าซิ่นตีนจกไทยวน อำเภอแม่แจ่ม นิยมทอตีนจกแคบและทอลายสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัด อยู่ตรงกลาง เหนือล่างสุดเป็นสีแดง หากเป็นของชนชั้นเจ้านายหรือคหบดีจะมีการใช้เงินหรือดินทองแทรกเพิ่มเพื่อความสวยงามและบอกชั้นฐานะ

ผ้าทอไทยที่พบเห็นได้ยากแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์และเทคนิคเฉพาะของแต่ละพื้นถิ่น มีรูปแบบเฉพาะทั้ง 4 ภูมิภาค ทั้งในเรื่องของเส้นไหม เส้นด้ายที่ร้อยเรียงออกมาเป็นผืนผ้า เทคนิคการทอผ้า ทั้งการทอมัดหมี่ จก ขิด ยก และควบเส้น เป็นมรดกวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและบางลวดลายอาจไม่เคยถูกพบเห็นมาก่อน

Tai Yuan Tin Jok Fabrics from Mae Chaem district: Known for their narrow Tin Jok patterns and central diamond-shaped motifs, these textiles typically feature a red bottom edge. For nobility or the wealthy, silver or gold threads are sometimes incorporated to enhance beauty and signify social status.

Rare Thai woven textiles display each region's unique identity and techniques, with distinctive silk, thread, and weaving styles. These valuable cultural heritage pieces may include never-before-seen patterns.

ผ้าโอลีประหลายบ้านเวา

ผ้าโอลีสร้อย หรือผ้าโอลีสร้อย

ผ้าโอลี เป็นผ้าไหมมัดหมี่ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเชื้อสายเขมรในจังหวัดสุรินทร์ “โอล” เป็นคำในภาษาเขมรที่ใช้เรียกกรรมวิธีการผลิตผ้าไหมที่สร้างลวดลายมาจากกระบวนการมัดย้อมเส้นไหมให้เกิดสีสันทันและลวดลายต่างๆ แล้วจึงนำมาทอเป็นผืนผ้า ซึ่งตรงกับคำว่า “ผ้าปุม” ในภาษาไทย “มัดหมี่” ในภาษาลาว และคำว่า ikat (อิ-กัต) ในภาษาอินโดนีเซีย - มลายู

ผ้าปุมของขุนนางในราชสำนักสยามมีกรอบมีเชิงสำหรับผู้ชาย เรียกว่า “โอลเปราะห์” ส่วนผู้หญิงจะใช้นุ่งทอเปล่งเป็นลายริ้ว เรียกว่า “โอลแลรี่” หรือผ้าโอลสะร้อย ซึ่งในปัจจุบันผ้าโอลเปราะห์หาผู้ผลิตได้ยากและแทบไม่เป็นที่รู้จักกันในวงกว้าง

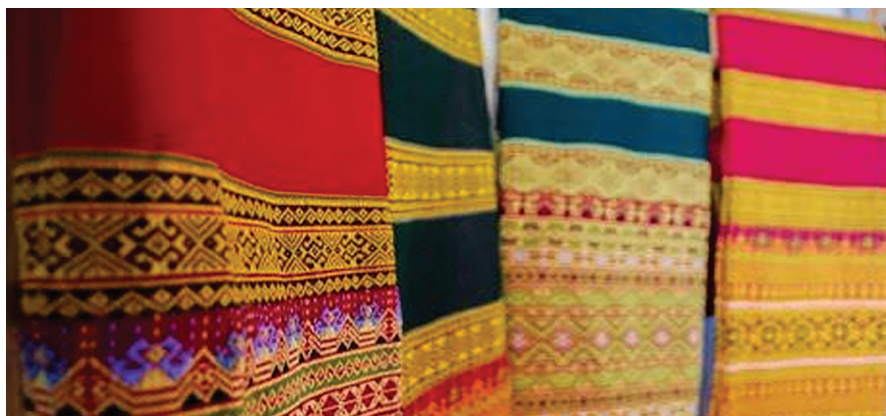
Hol fabric is a Mudmee or ikat silk fabric of the Thai-Khmers in Surin Province. “Hol” refers to the process of creating patterns by tying and dyeing silk threads before weaving. It corresponds to the Thai “Pha Poom,” Lao “Mudmee,” and Indonesian Malay “ikat.”

In the Siamese court, Poom fabric had borders and fringes. Men wore “Hol Proh,” while women wore the striped “Hol Srey” or “Hol Sarai” cloth. Hol Proh is now rare and little known.

งานหัตถกรรม : ประเภทเครื่องทอภาคกลาง

ผ้าไทยภาคกลางเริ่มต้นมาจากกลุ่มไท-ลาวอพยพในสมัยสงครามไทยและประเทศลาวยุคต้นรัตนโกสินทร์ หรือดินแดนล้านช้าง เช่น ไทยวน ลาวโซ่ง ซึ่งกลุ่มชนเหล่านี้มีวัฒนธรรมการถักทอเครื่องนุ่งห่มติดตัวมาตั้งแต่พื้นถิ่นเดิม และนำมาเป็นวัฒนธรรมเผยแพร่ยังพื้นที่ที่ตนเองอยู่ เช่น ผ้าซิ่นตีนจกที่หาดเสี้ยว จังหวัดสุโขทัย ผ้าซิ่นตีนจกกลับแล จังหวัดอุดรธานี หรือผ้าซิ่นตีนจกที่อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี หรือกลุ่มไทยวน จังหวัดราชบุรี ซึ่งมีลักษณะเป็นผ้าซิ่นมีหัวตัว และตีนซิ่น เมื่อวัฒนธรรมเหล่านี้กระจายออกไปก็ได้รับความนิยมกับกลุ่มคนไทยที่อยู่แวดล้อมด้วย

“ผ้าลับแล” กลุ่มชาติพันธุ์ไทยวนที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานในภาคกลาง โดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ไทยวนที่ยังคงทอผ้าตามแบบประเพณีนิยมผ้าทอของกลุ่มทอผ้าในบริเวณอำเภอลับแล จังหวัดอุดรธานี โดยมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นคือตัวซิ่นนิยมทอเป็นลายขวาง ลำตัวหรือทอยกเป็นลายเล็กๆ และทอเป็นสีพื้นเรียบๆ เช่น สีเขียวลายริ้วดำและทอเป็นลายจกลงมาจนสุดเชิงผ้าเป็นสีแบบเอกรงค์

Central Thai textiles were introduced by Tai-Lao groups (Tai Yuan and Lao Song) who migrated from Lan Xang during the early Rattanakosin period. They brought their weaving culture, which spread and gained popularity. Examples include Tin Jok fabrics in Sukhothai, Uttaradit, Uthai Thani, and Ratchaburi, featuring a waistband, body, and lower border. As these cultures spread,

they became popular among the surrounding Thai people.

Laplae Fabric: The Tai Yuan, particularly the Thai Phuan who settled in the central region, continue to weave traditional textiles. In Uttaradit’s Laplae District, their distinctive woven skirts feature horizontal or small raised patterns in solid colors, with monochromatic tapestry weaving extending to the hem.

“ผ้าขึ้นตีนจกแลโบราณ” หัวขึ้นมีสองชั้นตามลักษณะผ้าขึ้นโบราณ ตัวขึ้นเป็นขึ้นดำปั่นโก (ขึ้นดำทางกระรอก) ลายทางยาวตามเอกลักษณ์ไทยยวน ผ้าขึ้นตีนจกของชาวไทยยวนที่อายุ 150 ปีขึ้นไป ตัวขึ้นจะจกลดลายดอกไม้สีเหลืองเป็นริ้วขวางลำตัว หรือ “ลายดอกเคี้ยะ” ส่วนตีนจกจะจกไหมหลากสีลงบนพื้นสีแดงซึ่งเป็นลวดลายที่สืบทอดกันมาดั้งเดิม

Ancient Laplae Tin Jok Cloth: With a two-tiered waistband typical of ancient cloth, the body boasts the Tai Yuan signature squirrel tail pattern featuring long stripes. In Tai Yuan Tin Jok cloth, which is over 150 years old, the body is adorned with “Dok Kia” tapestry-woven yellow floral motifs. The lower border showcases a multicolored silk tapestry on a red background, a traditional inherited pattern.

งานหัตถกรรม : ประเภทเครื่องทอภาคใต้

ภาคใต้เป็นภาคที่มีการติดต่อแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมกับภูมิภาคอื่นตั้งแต่สมัยโบราณ เพราะมีการเดินทางติดต่อค้าขายทางทะเล จึงทำให้มีการใช้ผ้าที่หลากหลาย พื้นถิ่นเดิมก็มีการทอผ้า อย่างเช่นผ้าทอ ผ้ายก เมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นการทอลวดลายที่ใช้วิธีดึงเส้นไหมขึ้นมาแบบประณีต เป็นผ้าที่ใช้ในชนชั้นสูง นอกจากนี้ยังมีผ้าพิมพ์ลายที่ได้วัฒนธรรมมาจากประเทศอินเดีย เรียกว่า ผ้าปะลาจิง ในแถบจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ใช้ในกลุ่มชาวมุสลิมชายแดนใต้ ปัจจุบันได้มีการอนุรักษ์และฟื้นฟูผ้าลายยกของภาคใต้ อันได้แก่ ผ้าทอนาหมื่นศรี จังหวัดตรัง ผ้าพุมเรียง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

“ผ้ายกพุมเรียง” เป็นผ้ายกที่มีลวดลายสวยงามและมีเอกลักษณ์ต่างไปจากผ้ายกของภาคอื่นๆ ในสมัยโบราณเป็นผ้าของชนชั้นสูง จึงมีการทอยกดอกด้วยไหมหรือด้ายเงินด้ายทอง ผสมผสานวัตถุดิบทั้งฝ้ายและไหม โดยแบ่งออกเป็นผ้าที่ใช้ในชีวิตประจำวันทอโดยใช้ฝ้าย ส่วนงานสำคัญหรือพิธีการต่างๆ จะทอโดยใช้เส้นไหม การทอผ้าพุมเรียงของอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้รับการสืบทอดโดยชาวไทยมุสลิมที่อพยพมาจากจังหวัดสงขลา จังหวัดปัตตานี และเมืองไทรบุรี ประเทศมาเลเซีย ซึ่งสืบเชื้อสายมาจากชาวมลายูในหมู่เกาะอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นผู้นำนับถือนและกระบวนกรทอผ้าติดตัวมาด้วย จนสืบทอดกันมาด้วยวิธีการสังเกตุ จดจำ และลงมือทอจริงจากรุ่นสู่รุ่น

Southern Thai textiles, influenced by ancient maritime trade and cultural exchanges, include diverse local weaves and imported printed fabrics. Highlights include Nakhon Si Thammarat’s exquisite brocades with delicate silk patterns for the upper class and Indian-influenced “Pala-ning” prints used by Muslim communities in Pattani, Yala, and Narathiwat. Preservation efforts focus on reviving southern brocades like Na Muen Si weaving in Trang and Phum Rieng fabric in Surat Thani.

Phum Rieng Fabric: Known for its beautiful, unique patterns, this fabric was historically reserved for the upper class. Raised floral designs were woven with silk, silver, or gold threads, blending cotton and silk. Cotton was used for daily fabrics, while silk was reserved for important occasions. Phum Rieng weaving in Surat Thani’s Chaiya District has been passed down by Thai Muslims descended from Malay people of the Indonesian archipelago who migrated from Songkhla, Pattani, and Syburi, Malaysia, bringing their weaving techniques. The tradition continues through observation, memorization, and hands-on practice.

UNSEEN POWER

พลังของงานศิลปหัตถกรรม จากภูมิปัญญาดั้งเดิม

THE STRENGTH OF TRADITIONAL WISDOM IN HANDICRAFTS

คุณค่าและประโยชน์ของการค้นหาความหมายและต่อยอดงานศิลปหัตถกรรมที่ยังไม่เคยพบนี้มีหลายด้าน ทั้งการใช้ความคิดสร้างสรรค์จากงานเดิม ต่อยอดด้วยนวัตกรรมใหม่ หรือนำวัสดุอันมาประยุกต์จนเกิดเป็นความใหม่ในความดั้งเดิม และเพิ่มมูลค่าสินค้าให้สูงขึ้น ช่วยให้คนในท้องถิ่นได้เห็นความมีเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมในภูมิภาคของตัวเอง จนเกิดการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนในสังคมวงกว้าง อาจทำให้เกิดการฟื้นฟูวัฒนธรรมและประเพณีบางอย่างให้กลับมามีชีวิตอีกครั้ง นำไปสู่การเกิดธุรกิจและสร้างเศรษฐกิจในชุมชน ตลาดหรือสังคมเองก็ได้ใช้สินค้าและผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ที่ตนเองยังไม่มีโอกาสเข้าถึง และเชื่อมโยงไปสู่ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ ผู้คนเข้าใจและเคารพในภูมิปัญญาวัฒนธรรมและรากเหง้าจิตใจของชุมชนที่ตนเองอยู่อาศัย และทำให้งาน Unseen Craft ได้แสดงพลังแห่งความเป็น Unseen Power ได้มากที่สุด และขยายต่อยอดเข้าสู่ระบบการศึกษาของประเทศไทย ทำให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนในทุกมิติของชีวิต

Discovering the meaning and extending unseen crafts offers numerous benefits. It involves using creativity from the original work, innovating, or applying new materials to create something novel within the traditional to increase product value. It helps locals recognize their unique culture, leading to broader dissemination and exchange, potentially reviving cultures and traditions and creating businesses and economic growth. The market and society gain access to new products, fostering economic sustainability. People understand and respect their community's cultural wisdom and roots, allowing Unseen Craft to demonstrate its Unseen Power, expanding into Thailand's education system, and creating balance and sustainability in all aspects of life.

เครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้านที่ไม่ได้พบเห็นทั่วไป อย่างกระบุงเล็กที่ทำจากดอกสาน ตะกร้าหวายขามงมหรือหงวงที่พบเห็นได้ในจังหวัดลพบุรี และกูปกาบ เครื่องสวมศีรษะของชาวไต ที่การใช้งานแบบเดียวกับกอบ ทำด้วยกาบไม้ ทรงคล้ายกระทะคว่ำ พบได้ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เหล่านี้คือตัวอย่างของใช้คู่บ้าน สำหรับสวมใส่หรือสำหรับใส่ของจีปาตะหรืออาหารไปทำบุญ เป็นของสะสมสำหรับผู้ที่ชื่นชมในความละเอียดของฝีมือช่างยุคก่อน หรือเป็นมรดกตกทอดจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งในปัจจุบันยังมีผู้เห็นคุณค่าและนำมาปรับใช้กับการตกแต่งบ้านหรือปรับใช้ในชีวิต แม้วิธีการใช้งานจะเปลี่ยนไป แต่ก็ทำให้วัฒนธรรมยังคงอยู่ในรูปแบบใหม่

Rare traditional household items, such as small woven bamboo baskets, spider-legged wicker baskets from Lopburi province, and the Tai ethnic "gub gab" headwear resembling an inverted bamboo leaf hat from Mae Hong Son province, exemplify crafts used for carrying personal items, food offerings for ceremonies, or as collectibles appreciated for their ancestral artisanship. These heirlooms passed down through generations, are valued by those who incorporate them into modern home decor or adapt them for contemporary use, allowing the culture to persevere in a new form, even as their original functions evolve.

“หุ่นหัวโขนพระนารายณ์หน้าประดับกระจกเกียบ”
 เป็นการจำลองหัวโขนเรือพระที่นั่งนารายณ์ทรงสุบรรณ
 ในสมัยรัชกาลที่ 3 ย่อส่วนลงมา โครงทำจากกระดาษ
 กระดาษหลายชนิด แล้วนำมาประดับกระจกเกียบสีขาบ
 หรือสีน้ำเงินบนใบหน้า ให้เทคนิคการตัดกระจกเกียบเป็น
 รูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนชิ้นเล็กเพื่อให้โค้งมนตามรูปทรง
 หน้า เทคนิคเฉพาะตัวแบบนี้เป็นสิ่งที่ยังคงได้รับการถ่ายทอด
 องค์ความรู้ให้กับผู้สนใจหรือนักออกแบบต่อไป

กระจกเกียบที่นับเป็นภูมิปัญญาของคนรุ่นเก่าและ
 วิทยาศาสตร์แห่งยุครัตนโกสินทร์ได้รับการต่อยอดให้เข้ากับ
 ปัจจุบัน ด้วยการนำเทคนิคการตัดกระจกรูปทรงเหลี่ยมแบบ
 ประเพณีนิยมที่เห็นได้ตามโบสถ์และมุขมุก และการประดับ
 กระจกแบบยกซึ่งเป็นวิธีประดับแบบโบราณได้รับการพัฒนาต่อ
 ให้อยู่ในวิถีชีวิตปัจจุบันได้อย่างกลมกลืนด้วยการออกแบบ
 เป็นแจกันแก้วประดับกระจกเกียบโบราณ ความล้ำค่า
 ของขั้นตอนการผลิตเกิดจากการนำตะกั่วมาหลอมละลาย
 ผสมด้วยดินขาวและวัตถุธาตุให้สีจากหินแร่ชนิดต่างๆ นับ
 เป็นแก้วเนื้ออ่อนที่ปรับรูปทรงได้ เมื่อผลานเข้ากับลวดลาย
 เกล็ดเต่า ใช้การตัดกระจกรูปแบบกลีบดอกไม้มาสร้างเป็น
 ลายดอกไม้แบบศูนย์กลางด้วยการใช้แก้วหลากสี ก็สร้าง
 เอกลักษณ์ให้กับผลงานได้อย่างดี

Narai Khon Mask: Adorned with Kriab-mirror tessera, this scaled-down replica of the figure-head from King Rama III’s royal barge, Narai Song Suban, is crafted from paper. It features an intricately sculpted headdress and a face embellished with blue Kriab-mirror tessera meticulously cut into small diamond shapes to conform to its contours. This specialized craftsmanship deserves to be passed down to future generations of interested individuals and designers.

The Kriab-mirror tessera is a product of the wisdom of past generations and the science of the Rattanakosin era. These tesserae are traditionally cut into hexagonal shapes, adorning temples and royal pavilions. The antique “yok” glass decoration technique has been seamlessly integrated into modern life through glass vases adorned with Kriab-mirror tesserae. The valuable production process involves melting lead mixed with white clay and mineral pigments from various ores, resulting in malleable soft glass. When this material is combined with the “kledtao” (turtle scale) pattern and multi-colored glass cut into petal shapes to form a floral design with a central focus, the result is a unique piece with distinctive character.

03 THAINESS

รักษาความเป็นไทยที่ไทยภูมิใจ

Thainess: Preserving the Thai Identity that the Thais are Proud of

ในโลกยุคใหม่ที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้คนทั่วโลกเปลี่ยนแปลงไป ในขณะที่เดียวกันก็ส่งผลให้จิตสำนึกและการรับรู้ในคุณค่าความเป็นพลเมืองและชนชาติไทยของกลุ่มคนรุ่นใหม่เริ่มแปรเปลี่ยนไปด้วย “ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย” จึงเป็นหนึ่งในประเด็นที่สอดแทรกอยู่ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)¹ ในด้านการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม รวมถึงได้รับการบรรจุเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรในระบบการศึกษาไทยยุคใหม่ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีการส่งเสริมและปลูกฝังความเป็นไทยในระดับนโยบาย แต่ในบริบทของสังคมปัจจุบัน การสร้างความรู้ความเข้าใจในเอกลักษณ์ความเป็นไทย รวมถึงการทำให้คนรุ่นใหม่มองเห็นถึงคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมของไทยย่อมต้องใช้กลยุทธ์ที่ตอบรับกับความนิยมตามยุคสมัย จึงจะสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

In today's world, where technological advancements have transformed the way of life for people worldwide, the perception of Thai identity among the new generation has shifted. As a result, "Pride in being Thai" is integrated into the 20-year National Strategy (2018 - 2037)¹ for adjusting values and culture and has been included in the modern Thai education curriculum.

However, despite promoting Thainess at the policy level, understanding Thai identity and making the younger generation appreciate Thai art and culture in today's context requires strategies that respond to current trends to create sustainable change.

รู้ รักรักษา และภาคภูมิใจในความเป็นไทย

RECOGNIZE, PRESERVE, AND TAKE PRIDE IN THE THAI IDENTITY

การสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทยถือเป็นกลยุทธ์สำคัญที่จะช่วยสร้างความชื่นชมในระบอบแบบไทย และทำให้คนรุ่นใหม่ทำงานศิลปหัตถกรรมไทยมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเป็นธรรมชาติ ทั้งยังภูมิใจที่จะเป็นกระบอกเสียงส่งต่อประสบการณ์ เผยแพร่หรือนิยมความเป็นไทยนั้นสูงกว้างได้อย่างต่อเนื่อง การปลูกฝังความเชื่อมั่นหรือความภาคภูมิใจให้กลุ่มคนรุ่นใหม่ นั้น จึงไม่สามารถใช้รูปแบบปฏิบัติหรือนโยบายแบบดั้งเดิม แต่ต้องมีการวางกลยุทธ์การสื่อสารที่เหมาะสมทั้งในสื่อสังคมออนไลน์หรือสื่อเฉพาะกลุ่มในระดับชุมชน รวมถึงหน่วยย่อยในระดับสถาบันครอบครัว

พลังของความเป็นไทย “Power of Thainess” และ “Thainess Power” สามารถตีความได้ในบริบทที่แตกต่างกัน หากมองด้านความแตกต่าง Power of Thainess มุ่งเน้นการใช้ความเป็นไทยเพื่อเป็นเครื่องมือหรือพลังในด้านต่างๆ เช่น ด้านวัฒนธรรม เศรษฐกิจ การ

ท่องเที่ยว และการทูต เพื่อสร้างประโยชน์และคุณค่าขององค์ประกอบในความเป็นไทย โดยสร้างผลกระทบหรือมีอิทธิพลในทางที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ เช่น การใช้วัฒนธรรมไทยในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่าน การแสดงศิลปะไทย เป็นต้น

ส่วนคำว่า Thainess Power จะมุ่งเน้นที่พลังหรืออิทธิพลที่มีอยู่ในตัวของความเป็นไทยเองและจะเป็นกลไกการรักษา (Preserve) ซึ่งมีหน้าที่ในการอนุรักษ์และส่งเสริมคุณค่าทางเอกลักษณ์ของงานศิลปหัตถกรรมไทย เพื่อสะท้อนถึงความแข็งแกร่งและศักยภาพที่มีในวัฒนธรรมและประเพณีไทย ใช้ในการอธิบายถึงพลังและศักยภาพที่มีในความเป็นไทย โดยสามารถดึงออกมาใช้เพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงหรือประโยชน์ในด้านต่างๆ ได้ เช่น ศักยภาพของการทอผ้าไทยที่มีเอกลักษณ์และคุณภาพสูง หรือการใช้ปรัชญาและวิถีชีวิตไทยในการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน²

¹ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580, สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมาธิการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, National Strategy 2018 - 2037, National Strategy Secretariat Office, Office of the National Economic and Social Development Board

² รศ. ดร.สุภาวี ศรีนครารักษ์, อาจารย์ประจำภาควิชาออกแบบเครื่องประดับ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, หนังสือนิตยสาร 5 มิถุนายน 2567, Assoc. Prof. Dr. Supavee Sirinakaraporn, Lecturer, Department of Jewelry Design, Faculty of Decorative Arts, Silpakorn University. Interview on June 5, 2024.

Fostering pride in Thainess is a crucial strategy in encouraging the younger generation to appreciate and incorporate Thai arts and crafts into their daily lives. It empowers them to become proud advocates who share their experiences and promote Thai tastes to a broader audience. Achieving this requires implementing appropriate communication strategies across social media, targeted community channels, and smaller units like family institutions rather than relying on traditional policies alone.

The Power of Thainess and Thainess Power can be interpreted differently. Power of Thainess uses Thainess as a tool in culture, economy,

tourism, and diplomacy to create benefits and value and generate positive influence on society and the nation, such as utilizing Thai culture to foster international relations or promote Thai tourism through Thai art performances.

In contrast, Thainess Power focuses on the inherent strength and potential within Thai culture and traditions, describing the power that can be harnessed to create change or benefits in various areas, such as the potential of unique, high-quality Thai weaving or applying Thai philosophy to develop a sustainable society.²

กลยุทธ์การเผยแพร่คุณค่าของศิลปหัตถกรรมไทย STRATEGY FOR PROMOTING THE VALUE OF THAI HANDICRAFTS

หนึ่งในกลยุทธ์หลักคือการสร้างแพลตฟอร์มการเรียนรู้กระบวนการผลิตงานศิลปหัตถกรรมที่ต้องใช้ความประณีตและความทุ่มเท ตั้งแต่กระบวนการคิดไปจนถึงการสร้างสรรค์ ผ่านเรื่องราวเบื้องหลังการทำงานของครูศิลป์ของแผ่นดิน ครูช่างศิลปหัตถกรรม ทายาทช่างศิลปหัตถกรรม และสมาชิก สศท. ผู้ประกอบการงานศิลปหัตถกรรมไทย เพื่อสร้างความภาคภูมิใจและความรู้สึกหวงแหนในภูมิปัญญาที่คนรุ่นก่อนได้ส่งสมมา นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้เกิดกลุ่มเครือข่ายหรือศูนย์กลางงานหัตถกรรมที่รวมกลุ่มช่างฝีมือไว้ด้วยกัน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนและแบ่งปันองค์ความรู้ ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาที่ไม่หยุดนิ่ง ไม่เลือนหายตามกาลเวลา และเกิดความสัมพันธ์ของแวดวงช่างฝีมือ³

One key strategy is creating a learning platform showcasing handicrafts' meticulous and dedicated production process. Sharing stories behind the work of master artisans, master artisans, their heirs, and tacit members who are Thai craft entrepreneurs can instill pride and cherish the wisdom passed down through generations. Promoting networks or handicraft hubs that unite skilled artisans fosters knowledge exchange, continuous development, and solid artisan community relationships.³

รสนิยมในงานศิลปหัตถกรรมที่ตอบรับกับโลกปัจจุบัน CONTEMPORARY TASTES IN HANDICRAFTS

รสนิยมกับการส่งเสริมเพื่อต่อยอดความคิดสร้างสรรค์และการตีความเอกลักษณ์ไทยสู่การออกแบบผลิตภัณฑ์เป็นสิ่งที่สามารถทำควบคู่ไปด้วยกันได้ ผ่านการให้ความรู้และให้คุณค่ากับผลิตภัณฑ์ ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 6 คือ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส และสิ่งสำคัญที่สุดคือเรื่องคุณค่าของจิตใจ เมื่อสามารถปลูกฝังให้ทุกคนตระหนักถึงคุณค่าของงานศิลปหัตถกรรมไทยผ่านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่นแล้ว กลุ่มผู้สนใจจะให้คุณค่ากับงานศิลปหัตถกรรมไทยมากขึ้น โดยมุ่งเน้นที่ชุมชนผู้ผลิตที่ผลิตอย่างรู้คุณค่าและส่งออกมาด้วยจิตใจที่รู้คุณค่า เช่น สีนคำชุมชนผ้าทอด้วยฝ้ายหรือไหมที่ต้องผ่านการปลูก การเก็บเกี่ยวทำเป็นเส้นด้าย ย้อมสี และนำมาทอด้วยลวดลายจากภูมิปัญญา ทำให้ผู้สวมใส่รับรู้ถึงคุณค่าที่ทำด้วยความตั้งใจประณีต ทอและย้อมอย่างดี การสวมใส่อย่างประณีต หรือในงานเครื่องเบญจรงค์ที่มีขั้นตอนการผลิตที่ซับซ้อน ลวดลายแบบเฉพาะตัว และเทคนิคที่ส่งผ่านจากรุ่นสู่รุ่น หากเกิดการใช้งานที่แพร่หลายและใช้ในงานพิธีสำคัญ ก็นับเป็นการให้เกียรติกับผู้ผลิต ครูศิลป์หรือครูช่างศิลปหัตถกรรม

Taste and the promotion of creative thinking in interpreting Thai identity through product design can be seamlessly integrated by conveying the value and knowledge of the products through all six senses: sight, taste, smell, sound, touch, and most crucially, the emotional connection. By exposing people to the background of each locality's handicrafts, a genuine appreciation for their value is nurtured, encouraging enthusiasts to cherish these items more. The emphasis should be on the artisan communities who pour their hearts into their work, knowing the importance of their contributions. The process of making community-crafted textiles and Benjarong ware, from caring for the raw materials to the detailed production methods rooted in local knowledge, showcases the artisans' commitment and talent. When these handicrafts gain popularity and are used in significant events or rituals, it is a way of showing respect and giving recognition to the artisans who created them.

³ CEA outlook จิบกระแสนาคตเศรษฐกิจสร้างassic มกราคม - มิถุนายน 2562: <https://www.cea.or.th>.
CEA OUTLOOK: Keep Up with the Creative Economy Future Trends (January - June 2019): <https://www.cea.or.th>.

เมื่อมีรสนิยมและเห็นคุณค่าของสิ่งที่เราจำกัดความเป็นภูมิปัญญาแบบไทย ก็สามารถผสานภูมิปัญญาดั้งเดิมเข้ากับเทคโนโลยีด้านการพัฒนาวัสดุ และกระบวนการผลิตที่ทันสมัยได้อย่างประณีตงดงาม เมื่อผลิตภัณฑ์ถูกบอกเล่าผ่านความมั่นใจและความภูมิใจของผู้บริโภคก็จะช่วยทำให้เกิดความเคลื่อนไหว และการวิวัฒนาการในแวดวงงานศิลปหัตถกรรมไทยได้ในระยะยาว

When Thai wisdom is valued and appreciated, it becomes possible to harmoniously combine traditional knowledge with advanced material development and production techniques. As consumers confidently showcase and take pride in these products, it can drive the long-term growth and evolution of the Thai handicraft industry.

“ชุดน้ำชางานเครื่องเบญจรงค์” แม้จะยังคงรูปแบบการผลิตแบบดั้งเดิมไว้ แต่การปรับรูปแบบให้เรียบง่าย ลดทอนลดทอนความซับซ้อน ก็ทำให้เข้าถึงผู้ใช้งานได้หลากหลายกลุ่ม ทั้งในครัวเรือนหรือกลุ่มตลาดใหม่ เช่น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว งานกลุ่มบริการและต้อนรับ เช่น โรงแรม ได้เช่นกัน

Benjarong Tea Set: While preserving traditional production methods, the simplified design and reduced intricacy make it accessible to a wide range of users, including households and new markets such as tourism and hospitality.

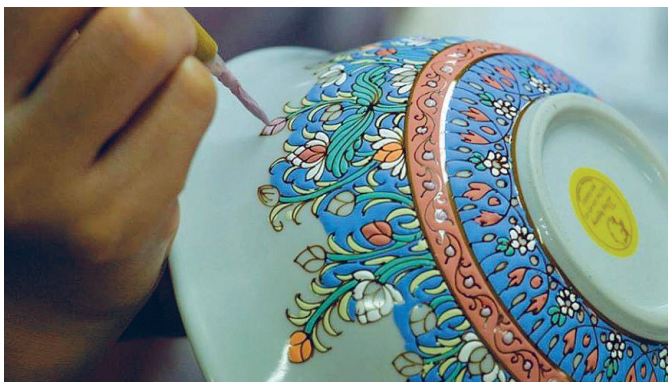

ความเป็นไทยที่แสดงออกอย่างเด่นชัดด้วยตัวของตัวเองที่แฝงเข้ามาอยู่กับของใช้ในปัจจุบัน จากรายละเอียดของงานที่ทำเพื่อใช้ในวัง ปรับมาสู่รายละเอียดของยุคสมัย ยังคงความงดงามทว่าเปลี่ยนผ่านในบริบทใหม่ อย่างจักรยานล่องรักลายไทยที่พัฒนามาจากงานเครื่องรักในภาคเหนือแบบไทยโบราณปรับให้เข้ายุคสมัยแต่ยังคงลดทอนและเทคนิคดั้งเดิมไว้อย่างครบถ้วน

The Thai spirit shines through, seamlessly integrating into everyday objects. Intricate designs once created for the palace have been adapted to modern times, preserving their beauty in new contexts. Inspired by traditional Northern Thai lacquerware, the Thai-patterned lacquered bicycle exemplifies this by modernizing the classic style while maintaining the original patterns and techniques.

คุณค่าแห่งภูมิปัญญาดั้งเดิมอย่าง “เครื่องเบญจรงค์” งานศิลป-
หัตถกรรมไทยที่สะท้อนถึงทักษะเชิงช่างชั้นสูง คำว่า “เบญจรงค์” มา
จาก “เบญจ” แปลว่าห้า “รงค์” แปลว่าสี มีความหมายว่าเครื่องเคลือบ
ที่มีการวาด 5 สี ได้แก่ สีขาว สีเหลือง สีดำ สีแดง และสีเขียว
หรือคราม มรดกทางภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา
ที่ยังคงความประณีตและลวดลายที่สืบทอดมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 2
ซึ่งแทบจะสูญหายไปในปัจจุบันให้ยังคงอยู่ อย่างลายเทพนม ลาย
พุ่มข้าวบิณฑ์ ลายเทพชุมนุม ลายครุฑยุคนาค เป็นต้น

Benjarong Ware, a Thai handicraft reflecting high-level
artisanal skills, derives its name from “Benja” (five) and “Rong”
(color), referring to the five-colored enamel used: white, yellow,
black, red, and green or indigo. This wisdom passed down since
the Ayutthaya period, maintains the intricacy and patterns from
the reign of King Rama II, which have nearly vanished today.
These include Thepphanom, Phum Khao Bin, Thep Chum Num,
and Krut Yud Nak patterns.

งานเบญจรงค์ในบริบทใหม่ที่ใกล้ตัว
กับชีวิตคนรุ่นใหม่ สามารถนำมาปรับ
ใช้ได้ในทุกวัน ทั้งเป็นเครื่องประดับ
เข็มกลัด และของใช้ชิ้นเล็กที่เลือกสรร
ได้ง่าย

Benjarong, now more acces-
sible to younger generations,
can be adapted for daily use as jewelry,
brooches, and small utensils.

เทคนิคงานปักดินทองโบราณที่ถูกนำมาพัฒนา
ต่อเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องประดับ ของใช้ของตกแต่ง
ที่สามารถใช้ในชีวิตประจำวันได้ ผ่านการออกแบบ
ลวดลายใหม่ให้มีความร่วมสมัยแต่ยังคงเอกลักษณ์
ความประณีตของงานปักไทยเอาไว้ได้อย่างดี

The ancient art of gold embroidery has been
adapted into contemporary decorative products
for daily use. New designs preserve the intricacy
and unique character of traditional Thai embroi-
dery while updating patterns for modern tastes.

การพัฒนาลวดลายดั้งเดิมในผลิตภัณฑ์ใหม่จะ
ช่วยสร้างเอกลักษณ์ให้กับผู้ประกอบการ และหากนำ
มาต่อยอดกับการออกแบบด้วยการผสมผสานกับวัสดุ
ชนิดอื่น ก็จะสามารถนำมาสร้างจุดเด่นให้กับ
ผลิตภัณฑ์ได้อีกทาง

Incorporating traditional patterns into new
products creates a unique identity for entrepre-
neurs. Combining these patterns with other mate-
rials in the design process further differentiates the
products and adds distinctive highlights.

“โบราณมงคลนพรัตนราชวารภรณ์” เครื่องประกอบสมณศักดิ์ที่มีการประดับตกแต่งให้เกิดสีสันด้วยการใช้หินสี แก้วสี หรืออัญมณีอันมีค่า เช่น พลอยสี ทับทิม เพชร มาประดับร้อยเรียงกันอย่างสวยงาม โดยพระภิกษุสงฆ์ที่มีสมณศักดิ์ตั้งแต่สมเด็จพระสังฆราชลงไปถึงพระครูในกรุงเทพฯ จะได้รับพระมหากุณาธิคุณพระราชทานโบราณมงคลนพรัตนราชวารภรณ์ลงยาสีประกอบสมณศักดิ์เป็นจำนวนมากน้อยลดหลั่นกันไปตามลำดับของสมณศักดิ์

The Ancient and Auspicious Order of the Nine Gems: a monastic rank accessory adorned with colored stones, glass, or precious gems like rubies and diamonds, beautifully arranged together. Buddhist monks from the Supreme Patriarch down to the Phra Khru in Bangkok are granted the Royal Grace of receiving the Ancient and Auspicious Order of the Nine Gems with colored enamels in quantities corresponding to their monastic rank.

จักสานหัตถ์ไม้มีอายุ 12 ปีกับครอบครัวสาทรเมืองกาญจน์ ลวดลายและเทคนิคงานจักสานที่แตกต่างและสร้างลักษณะเฉพาะให้กับชุมชน การคงไว้ซึ่งเทคนิคดั้งเดิมแต่ปรับเปลี่ยนการใช้งานใหม่ให้ตอบโจทย์กับกลุ่มผู้บริโภคมากขึ้น จะช่วยให้มีทางเลือกในการเลือกซื้อ และส่งผลดีให้ผู้ผลิตได้มีแรงบันดาลใจในการผลิตสินค้าในรูปแบบใหม่

Woven Bamboo Ware with 12 Zodiac Signs and Kanchanaburi-style Baskets: Unique weaving patterns and techniques give each community distinct characteristics. Preserving traditional methods while adapting them for new uses to meet consumer demands will offer more choices and encourage artisans to create innovative designs.

04 CRAFT POWER

พัฒนาหัตถกรรมไทยให้ทรงพลัง Empowering Thai Handicrafts

หัตถกรรมไทยเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์รัฐบาลที่มุ่งผลักดันอุตสาหกรรมด้วยศักยภาพของผู้ผลิต เพื่อกระตุ้นให้เกิดความนิยมขึ้นขอบในสินค้าไทย หากพิจารณาจากมูลค่าส่งออกสินค้าหัตถกรรมไทยในปี พ.ศ. 2566 มีการเติบโตถึง 340,820 ล้านบาท¹ โดยกลุ่มประเทศที่เป็นตลาดการส่งออกหลักได้แก่ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ญี่ปุ่น เยอรมนี และสหราชอาณาจักรตามลำดับ จึงเห็นได้ว่างานศิลปหัตถกรรมไทยเป็นเครื่องมือที่เพิ่มโอกาสในการสร้างและการกระจายรายได้ให้กับกลุ่มผู้ผลิต ควบคู่ไปกับการพัฒนาและต่อยอดองค์ความรู้ ภูมิปัญญาให้มีอยู่ได้อย่างยั่งยืน

The promotion of Thai handicrafts is a key government strategy aimed at stimulating appreciation for Thai products by highlighting the potential of local craft makers. In 2023, handicraft exports from Thailand reached a significant value of 340,820 million baht¹, with major markets including the United States, Hong Kong, Japan, Germany, and the United Kingdom. This thriving handicraft industry serves as a powerful tool for increasing income generation and distribution opportunities among craft makers across the country. Moreover, it enhances the preservation and dissemination of traditional knowledge and wisdom, ensuring the sustainable existence of these crafts.

การสร้างอิทธิพลด้านความคิดและการยอมรับผ่านค่านิยมและวัฒนธรรม

CREATING THOUGHT LEADERSHIP AND ACCEPTANCE THROUGH VALUES AND CULTURE

ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 40 จาก 193 กลุ่มประเทศที่น่าดึงดูดโดยมีคะแนนสูงด้านค่านิยมของผู้คน วัฒนธรรม และการอนุรักษ์มรดก ทว่าคะแนนการสื่อสารให้เข้าถึงข้อดีต่างๆ ของเรายังอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องปรับปรุง² จึงเป็นที่มาถึงความสำคัญในการร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลกับเอกชนในการสร้างภาพการเป็นผู้นำอิทธิพลด้านที่มีชื่อเสียงอยู่แล้วได้แก่ศิลปวัฒนธรรมให้ชัดเจนจนมีอิทธิพลระหว่างประเทศได้จริง

ทิศทาง การไปสู่สังคมที่ขับเคลื่อนด้วยงานศิลปหัตถกรรมทำได้โดยการสร้างและส่งเสริมสังคมให้มีค่านิยมร่วม ด้วยการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างอดีตกับปัจจุบัน การนำองค์ความรู้ดั้งเดิมมาใช้ร่วมกับเทคนิคและนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อสร้างงานฝีมือที่มีความเป็นเอกลักษณ์และมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ สร้างชุมชนและเครือข่ายผู้สร้างสรรค์ การสร้างชุมชนออนไลน์หรือเครือข่ายของศิลปินและช่างฝีมือเพื่อแบ่งปันความรู้ เทคนิค และแนวคิดใหม่ๆ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนและพัฒนาทักษะร่วมกัน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสังคม การจัดงานนิทรรศการแสดงผลงานฝีมือ และจัดกิจกรรมที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ ทำให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างศิลปิน ช่างฝีมือ และชุมชน

การเข้าถึงผู้คนได้ง่ายที่สุดในยุคนี้คือ การใช้เทคโนโลยีและการตลาดออนไลน์ การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเผยแพร่และจำหน่ายงานฝีมือทำให้สามารถเข้าถึงผู้ชมและตลาดที่กว้างขึ้น จนเมื่อลูกค้ายอมรับในฝีมือและคุณค่า จึงเข้าสู่การพัฒนาและรักษาคุณภาพ การเน้นคุณภาพและมาตรฐานในกระบวนการผลิต ทำให้งานฝีมือมีความน่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับในระดับสากล

Thailand ranks 40th among 193 countries in attractiveness, owing to its strong people's values, culture, and heritage conservation. However, efforts to communicate these strengths effectively need improvement². This underscores the importance of collaboration between the government and private sector to solidify Thailand's image as a leader in arts and culture. The path toward a handicraft-driven society involves several key steps, including promoting a shared taste by connecting past and present; applying traditional knowledge with new techniques to create unique, historically valuable craftsmanship; building online communities of artists and craftsmen to share knowledge and foster collaborative skill development; promoting social participation through exhibitions and activities; and establishing connections between artists, artisans, and communities. Technology and online marketing are the easiest ways to reach people, with online platforms enabling a broader audience to recognize the craftsmanship and value of crafts, leading to quality development and maintenance, emphasizing production standards, and making crafts credible and internationally recognized.

¹ สรุปรายงานการส่งออกศิลปหัตถกรรมไทยช่วงเดือนมกราคม 2567, สถาบันส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทย (องค์การมหาชน), www.sacit.or.th. Summary of Thai Handicraft Export Report for January 2024, The Sustainable Arts and Crafts Institute of Thailand (Public Organization), www.sacit.or.th.

² รายงาน MAY THE SOFT POWER BE WITH YOU, หน้า 12, สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน), 2567. MAY THE SOFT POWER BE WITH YOU REPORT, page 12, Creative Economy Agency (Public Organization), 2024.

การส่งออกวัฒนธรรมผ่านงานศิลปหัตถกรรมไทย

EXPORTING CULTURE THROUGH THAI HANDICRAFTS

การเติบโตและการพัฒนาของงานฝีมือและหัตถกรรมถือเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และหากมองในกลุ่มอุตสาหกรรมฝีมือและหัตถกรรม ตั้งแต่ปี 2565 - 2566 ทางสถาบันส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทย (องค์การมหาชน) ได้มีการเพิ่มช่องทางและขยายโอกาสด้านการขายงานศิลปหัตถกรรมไทยเพื่อสร้างรายได้กลับสู่ชาวบ้าน ชุมชน และผู้ประกอบการผ่านการดำเนินงานต่างๆ อาทิ การจัดงานแสดงสินค้า การสร้างแพลตฟอร์ม e-commerce ช่องทางออนไลน์ การขยายช่องทางจุดจำหน่ายงานศิลปหัตถกรรมไทยไปยังสถานที่ต่างๆ อาทิ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิและภูเก็ต ศูนย์การค้าชั้นนำของไทย และเครือข่ายพันธมิตรต่างๆ สามารถสร้างมูลค่าเชิงเศรษฐกิจและสังคมของผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมไทยมากถึง 507 ล้านบาท และคาดการณ์ว่าจะถึง 550 ล้านบาท ช่วยส่งเสริมธุรกิจด้านงานศิลปหัตถกรรมของประเทศ เกิดการกระจายรายได้ไปยังชุมชน ชาวบ้าน กลุ่มผู้ผลิตงานศิลปหัตถกรรมทั่วประเทศอย่างแท้จริง³

The growth and development of the handicraft industry are considered crucial for economic, social, and cultural development. From 2022 - 2023, sacit has expanded opportunities for selling Thai handicrafts to generate income for local people, communities, and entrepreneurs. Initiatives like exhibitions, e-commerce platforms, and distribution points at airports and shopping centers have created a value of 507 million baht, expected to reach 550 million baht, promoting the handicraft business and distributing income nationwide³.

ของใช้ในชีวิตประจำวันที่ยิบใช้ง่าย เป็นหนึ่งปัจจัยที่ช่วยให้การส่งออกทางวัฒนธรรมที่หากได้ใช้แล้วจะติดเข้าไปอยู่ในใจของผู้ใช้งานได้ดี สินค้าที่ใช้ภายในบ้านหรือใช้กับร่างกาย ผู้บริโภคสามารถตัดสินใจซื้อได้ง่าย เพราะรูปแบบของการซื้อสินค้าเป็นได้ทั้งซื้อเพื่อตัวเองหรือซื้อเพื่อผู้อื่น อย่างเป็นของขวัญของฝาก เช่น งานจักสานตะกร้าหวายในรูปแบบที่ปรับให้เข้ากับยุคสมัย ทำจากวัสดุธรรมชาติอย่างกระจูด ผักตบชวา ที่ออกแบบให้มีน้ำหนักเบา ถือสบาย ง่ายต่อการขนส่ง มีการใช้งานที่ตอบโจทย์เพราะสามารถจุของได้ดีและใช้งานได้หลายช่วงวัย

Everyday items, like modern woven baskets made from natural materials such as water hyacinth and sedge, play a crucial role in cultural export by capturing consumers' hearts. These lightweight, spacious, and functional products are easy for consumers to purchase for themselves or as gifts, making them perfect for sharing culture with various age groups.

³ สถาบันส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทย (องค์การมหาชน) 2565. www.sacit.or.th.
The Sustainable Arts and Crafts Institute of Thailand (Public Organization) 2022. www.sacit.or.th.

การต่อยอดที่เป็นรูปธรรมแบบชัดเจน จากจักรยานที่ลงรายละเอียดลงรักจากฝีมือช่างศิลป์ นำกลับมาแจ้งเกิดใหม่ ลดทอนรายละเอียดลงมากกว่าเดิม เพื่อตอบรับกับการส่งออก และง่ายต่อการผลิตแบบมีจำนวน “Harmony” จึงเป็นจักรยานที่นำความประณีตของไทยมาประยุกต์ให้เข้ากับยุคสมัย เป็นการแทนค่าความหรูหรา เพิ่มมูลค่าผ่านงานศิลปหัตถกรรมไทย ด้วยการเขียนลายลงรักปิดทองบางส่วนบนโครงจักรยาน ส่วนแฮนด์จักรยานใช้เทคนิคงานฝังมุกลดทอนลายแบบเรียบง่าย

A concrete example of this extension is the Harmony Bicycle, which combines traditional Thai craftsmanship with modern design. Skilled artisans adorn the frame with gold lacquer patterns and the handlebars with simplified pearl inlays, adding luxury and value while catering to export and mass production.

หากจะต่อยอดงานแบบดั้งเดิมในเรื่องราวใหม่ แก้อ้อเครื่องมุกที่มีการเล่าเรื่องใหม่นี้ทำให้เห็นภาพชัดขึ้น เพราะใช้การคิดในมุมมองใหม่ นำเทคนิคที่ดูไกลตัวมาไว้ใกล้ตัวมากขึ้น เพื่อให้เข้าใจและจับต้องใช้งานได้จริง โดยนำเอาของใช้ที่เราเห็นจนชินตาอย่างแก้อ้อนั่งพลาสติกมาใส่รายละเอียดของงานชิ้นสูงอย่างเครื่องมุกประดับลงไปบนที่นั่ง ดึงคู่สีของงานตระกูลมุกหรือพานประดับมุกมาใช้สร้างจุดสนใจในการมอง เพื่อเพิ่มมูลค่าและความสวยงามให้กับของใช้ในชีวิตประจำวัน

To extend traditional crafts into new narratives, artisans apply intricate mother-of-pearl inlays to everyday objects like plastic stools. By bringing these distant techniques closer and making them more accessible and practical, this approach enhances the value and beauty of these items, creating visually striking pieces that showcase the artistry of Thai handicrafts.

ผ้ามัดหมี่ลายนาคนาคชมสวนที่พลิกแพลง นำเอกลักษณ์พญานาคกับต้นและดอกชิงชัน มามัดรวมเป็นลวดลายพรรณพฤกษา

Mudmee Silk Fabric with the Nak Chom Suan (Nagas in the Garden) pattern Isan intricate floral motif ingeniously intertwining mythical Nagas with rosewood stems and flowers.

การวัดผลสำเร็จในการสร้างรสนิยมแบบไทย

MEASURING SUCCESS IN CREATING THAI TASTE

รสนิยมแบบไทย หมายถึง ความสามารถของประเทศในการชักชวนหรือดึงดูดผู้คนให้ทำตามสิ่งที่ต้องการผ่านค่านิยมและวัฒนธรรม พลังของงานศิลปหัตถกรรมที่มีต่อภาคเศรษฐกิจและตลาด การส่งออกจึงมีความสำคัญต่อระบบขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ ด้วยนโยบาย “เศรษฐกิจสร้างสรรค์” โดยมีจุดแข็งเรื่องวัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญา เสริมสร้างจุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ให้กลายเป็นสินค้าที่สร้างความแตกต่างในตลาด

โดยสามารถวัดผลได้จากผลตอบรับโดยกลุ่มผู้บริโภค ซึ่งผลลัพธ์มาจากหลายปัจจัยแวดล้อม เช่น Change of Mindset (การปรับเปลี่ยนแนวคิด) Cultural Relations (ความเชื่อมโยงทางวัฒนธรรม) Political Relations, Economic Relations⁴ (ความสัมพันธ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจ) เป็นองค์ประกอบโดยรวมที่ทำให้งานศิลปหัตถกรรมสามารถเข้าถึงได้ง่ายและตรงใจผู้บริโภค

นอกจากการลงลึกถึงกระบวนการแล้ว การกำหนดกลุ่มเป้าหมายและทิศทางทางการพัฒนาธุรกิจที่ชัดเจนจะทำให้เกิดการพัฒนายังไงถูกกลุ่มผู้บริโภคและตอบโจทย์กลุ่มเป้าหมาย ทั้งด้านการออกแบบและการใช้งาน สามารถแข่งขันกับสินค้าอื่น พร้อมทั้งตอบสนองรสนิยมของผู้บริโภคและกำหนดตำแหน่งทางการตลาด เพื่อให้เกิดความแตกต่าง ลดคู่แข่ง และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีด้วย

การพัฒนาไปของสังคมและเศรษฐกิจแบบก้าวกระโดด เกิดการพัฒนาทางเทคโนโลยี วัฒนธรรมงานฝีมือแบบเดิมจึงถูกปรับเปลี่ยนให้เข้ากับยุคสมัยและเข้าถึงผู้บริโภคได้ง่าย เกิดเป็นกลไกการพัฒนา (Develop) และการเสริมสร้างศักยภาพของศิลปหัตถกรรมไทย เพื่อเพิ่มมูลค่าและความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจ รวมถึงการพัฒนาผลงานให้ตอบรับกับความต้องการของตลาด นอกจากนี้ยังมีอิทธิพลจาก Influencer Marketing หรือการตลาดโดยใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงมาช่วยในการโฆษณาวิวสินค้า ช่วยแนะนำบริการให้กับสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ เป็นต้น⁵

เป็นข้อสรุปได้ว่า การพัฒนาต่อยอดจากภูมิปัญญาดั้งเดิม ปรับเปลี่ยนให้ใช้งานได้ง่าย ทันสมัย เหมาะสมกับชีวิตประจำวัน หมายถึงการสร้างรสนิยม ทศคติที่ดี ความรู้สึกภูมิใจในการใช้งานศิลปหัตถกรรม เป็นสิ่งเชื่อมโยง ส่งต่อ หรือบอกออกไปให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้การสร้างพลังของรสนิยมแบบไทยที่มีงานศิลปหัตถกรรมเป็นตัวขับเคลื่อนและผลักดันให้การสร้างอัตลักษณ์มีความแข็งแกร่งผนวกความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมไปควบคู่กัน เพื่อความยั่งยืนและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

Thai taste refers to the country's ability to persuade people through its values and culture. Handicrafts play a crucial role in the “Creative Economy” policy, which focuses on leveraging unique strengths in culture, lifestyle, and wisdom to create differentiated products. Success is measured by consumer response, influenced by factors like mindset change, cultural relations, and political and economic relations.⁴ These elements make handicrafts accessible and appealing. Defining the target audience and business direction leads to consumer-centric development that meets design and usability needs, enabling products to compete effectively and build a positive image.

Rapid social and economic development, along with technological advancements, has led to the adaptation of traditional craftsmanship for modern times and increased accessibility. Influencer marketing, where celebrities promote products online, has also had a significant impact, creating a trend and boosting orders.⁵

In summary, adapting traditional wisdom for modern daily life creates taste, positive attitudes, and pride in using handicrafts. This strengthens Thai taste, which is driven by handicrafts, and combines identity with creativity and innovation for sustainability and international recognition.

จากงานเบญจรงค์ดั้งเดิม ถูกปรับเปลี่ยนรูปลักษณ์ ปรับการใช้งานอย่างสิ้นเชิง คงไว้เพียงกลิ่นอายและรายละเอียดในงานผลิต การคิดนอกกรอบเพื่อให้ได้สินค้าในมุมมองใหม่ ความดั้งเดิมที่ถูกตีความใหม่ให้สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภครุ่นใหม่ อย่างหูฟัง ตกแต่งลายเบญจรงค์ที่นำเอาลายเบญจรงค์มาเป็นจุดเด่นให้กับสินค้า

Traditional Benjarong ware has been redesigned, changing its look and use while keeping the heart of the craft. Thinking differently has led to products with a new perspective, explaining tradition in a way that attracts new customers. Benjarong-patterned headphones are a good example of this, with a unique, easy-to-use design.

⁴ สำนักสมการ 1, สำนักอนุาเวการวุฒิสภา. 2566. www.senate.go.th.

The Bureau of Committee 1, The Secretariat of the Senate, 2023. www.senate.go.th.

⁵ ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2566. <https://www.prachachat.net/local-economy/news-1326430>.

Prachachat Business Online, 2023. <https://www.prachachat.net/local-economy/news-1326430>.

จากงานเครื่องหนังแบบดั้งเดิม ต่อยอดเพื่อนำความเป็นไทยมาปรับใช้ให้ทันสมัยผ่านวัฒนธรรมการกินอยู่อย่างขนมไทยหรืองานกระทงที่ใช้ใบตองหรือใบจาก ดึงเอาสัญลักษณ์งานใบตองแบบประณีตมาออกแบบเป็นกระเป๋าหนังแบบเก๋ เป็นการปรับตัวของงานเครื่องหนังที่เหมาะสมกับยุคปัจจุบันเพื่อเข้าถึงคนรุ่นใหม่ที่ชอบความสนุกสนาน เป็นงานออกแบบที่มาพร้อมรอยยิ้ม

Traditional leatherwork has been transformed by incorporating Thai identity based on the detailed patterns of banana leaf and nipa palm leaf dessert holders. By turning these designs into fashionable leather bags, this change attracts a new group of people who appreciate fun and cheerful designs that fit today's world.

การสร้างลูกเล่นที่สนุกและ ต่อยอดในรูปแบบของตัวเอง จากวัสดุธรรมชาติถูกพัฒนาต่อให้มีความสดใสแบบลิมภาพเดิมของวัสดุ "ลำโพงม่านขึ้น" ต่อยอดความน่าสนใจของเส้นกก สร้างสรรค์ลำโพงจักสานในรูปแบบใหม่โดยนำเอาสไตล์แบบ Pop Culture ของอิสานมาถ่ายทอดผลงาน ใช้เทคนิคการย้อมผ้าแบบไล่สีและทอสลับช่วง นำกกมาพันเกลียว ทอเป็นเส้น แล้วสานกับโครงเหล็ก

By developing natural materials in unique, fun ways, they become more vibrant and transcend their original image. The Bulrush Speaker, a new form of woven speaker, builds on the intriguing qualities of bulrush fibers. Incorporating the pop culture style of the Sound of Isan music, it features gradient dyeing, alternating weave patterns, and bulrush fibers twisted into strands and woven with a steel frame.

กำไลเครื่องถมและงานคร่ำโบราณ ด้วยเทคนิคของงานเชิงช่างที่เป็นจุดเด่นและสวยงามในตัวเอง การพัฒนารูปแบบของสินค้าให้มีรูปลักษณ์ที่ทันสมัยถูกใจคนหลายกลุ่มและทุกช่วงวัย จึงทำให้เครื่องประดับชิ้นนี้สามารถสวมใส่ได้ในทุกวัน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการตัดสินใจเลือกซื้อของผู้บริโภคเช่นกัน

Nielloware and ancient Damascene bracelets are inherently striking and beautiful with their intricate craftsmanship. Updating the design to a more modern appearance that appeals to various ages allows these accessories to be worn daily, which is a crucial factor in consumers' purchasing decisions.

จากการที่ศิลปินชื่อดังอย่างคุณลลิษา มโนบาล ได้สวมใส่ผ้าถุงมัดหมี่ ย้อมครามลายขอนาคจากบ้านนาขา จังหวัดอุดรธานี มาท่องเที่ยวในจังหวัด พระนครศรีอยุธยาและโพสต์ภาพลงโซเชียลมีเดีย ทำให้ผ้าทอลายขอนาคกลับมาเป็นที่รู้จักและได้รับความนิยม สร้างแรงกระเพื่อมและทำให้เกิดความเข้าใจในเรื่องการปรับตัวให้เข้ากับกระแสเป็นสิ่งสำคัญ แต่ควรมีองค์ประกอบอื่นควบคู่กันไป เช่น การทำตลาดที่ต่อเนื่อง การบอกเล่าเรื่องราวและที่มาของสินค้าให้ชัดเจน รวมถึงการต่อยอดไปสู่สินค้าอื่นๆ เพิ่มเติมด้วย ยกตัวอย่างเช่น เสื้อผ้าและของใกล้ตัวที่มีงานศิลปะหัตถกรรมเป็นองค์ประกอบหลักสามารถสร้างแรงบันดาลใจใหม่ ค่านิยม รสนิยมใหม่ให้กับผ้าไทย ส่งผ่านไปถึงกลุ่มคนที่สนใจในแฟชั่นได้มองหา ผ้าและงานออกแบบที่ตอบโจทย์กับวิถียุคปัจจุบัน จนเกิดเป็นเอกลักษณ์ในแบบของตนเองและสามารถหยิบใช้ตามกาลเทศะหรือสวมใส่ได้ในทุกวัน

Artist Lalisa Manobal recently wore a Mudmee indigo cloth featuring the Kho Nak (Naga Coils) pattern from Ban Na Kha village in Udon Thani province while visiting Phra Nakhon Si Ayutthaya province. Her social media posts have sparked renewed interest in this unique woven design. Adapting to trends is essential but should be accompanied by other elements, such as consistent marketing efforts. Clothing and accessories that prominently feature craftsmanship can inspire new perspectives, values, and tastes in Thai textiles. Such items resonate with fashion enthusiasts seeking contemporary fabrics and designs, allowing them to develop a unique identity and wear these pieces for any occasion or as daily attire.

การนำฟังก์ชันการใช้งานมาเป็นตัวกำหนดในการออกแบบ ก็ช่วยให้สินค้าดูแตกต่างจากท้องตลาดได้ เช่น “เก้าอี้ออนซอน” ที่ตั้งแนวคิดต่อยอดกิจกรรมที่เป็นจุดสนใจของจังหวัดนครพนม ที่ผู้คนนิยมมากกราบไหว้สักการะ 8 พระธาตุประจำวันเกิดมา ถ่ายทอดเป็นเก้าอี้สตูลที่พัฒนามาจากเก้าอี้ก๋วยเตี๋ยวมทาง แต่แฝงรูปทรงของเจดีย์และการลดหลั่นของชั้นพระธาตุ ที่สำคัญคือปรับเปลี่ยนเพิ่มการใช้งานได้เพราะมีเบาะซ่อนด้านใต้เก้าอี้

The On-Son Stool stands out in the market by incorporating functional features inspired by a popular Nakhon Phanom tradition of paying homage to eight birthday-corresponding stupas. Adapted from streetside noodle vendor chairs, the stool’s design elegantly integrates the tiered stupa form while offering enhanced versatility through hidden inner cushions.

งานจักสานที่ถูกพัฒนาต่อให้เข้ากับไลฟ์สไตล์ของผู้บริโภค นำการผสมผสานวัสดุ ทั้งการสานกกและผ้าทอ มีฟังก์ชันการใช้งานมาเป็นองค์ประกอบในการออกแบบเพื่อสร้างความแตกต่างและสร้างความรู้สึพิเศษให้กับผู้ใช้งาน “การเดินทางของกกทอง” จึงเป็นกระเป๋าและกระเป๋าเดินทางกกที่ถูกปรับโฉมใหม่ให้สามารถใช้งานได้หลากหลายมากขึ้น สวยและแปลกตาแบบที่ไม่ซ้ำใคร

Wickerwork has evolved to match consumer lifestyles by blending woven sedges and fabric, with functional features integrated into the design to create a unique user experience. “The Journey of Golden Sedge” collection reimagines sedge bags and luggage, offering increased versatility, beauty, and an eye-catching aesthetic.

05 SACIT CRAFT POWER

SACIT THE FUTURE OF CRAFTS : GURU PANEL

งานเสวนาระดมความคิดจากผู้เชี่ยวชาญ จัดขึ้นโดยสถาบันส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทย (องค์การมหาชน) เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2567 ณ ห้องสยามฮอลล์ โรงแรมอีสติน แกรนด์ พญาไท

The guru brainstorming session organized by the Sustainable Arts and Crafts Institute of Thailand (Public Organization) on 8 May 2024 at Siam Hall, Eastin Grand Hotel Phayathai

การกำหนดทิศทางหรือแนวโน้มนงานศิลปหัตถกรรมไทยให้ชัดเจนและสอดคล้องกับเป้าหมายที่วางไว้ ถือเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาอย่างครอบคลุมตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างสรรคผลิตภัณฑ์ กระบวนการผลิตงานหัตถกรรม กลยุทธ์ทางการตลาดและจัดจำหน่ายสินค้า รวมถึงการรับรู้ของผู้บริโภค ล้วนต้องอาศัยการวางแผนและสนับสนุนจากทุกภาคส่วนอย่างเป็นเอกภาพและเป็นรูปธรรมในระยะยาว ด้วยเหตุนี้ การระดมความคิดจากผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์และอุตสาหกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับศิลปหัตถกรรมไทย จึงเป็นอีกหนึ่งแนวทางที่ช่วยให้สถาบันส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทย (องค์การมหาชน) สามารถกำหนดแนวทางและสร้างองค์ความรู้ที่ช่วยสนับสนุนผู้ผลิตและผู้ประกอบการได้อย่างตรงจุด และตอบโจทย์กระแสความเป็นไปของตลาดโลกได้ในแต่ละปี

Setting a clear direction and identifying trends for Thai crafts that align with goals is crucial for overall development, from upstream to downstream. This includes product design, craft production methods, marketing strategies, distribution, and consumer perception. All of these require long-term planning and support from all parties involved. As a result, brainstorming with experts from various fields and industries related to Thai crafts is another way for the Sustainable Arts and Crafts Institute of Thailand (Public Organization) (sacit) to create guidelines and build knowledge that can effectively help craft makers and entrepreneurs. This allows them to accurately respond to global market trends each year.

THE GURUS

ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 ท่านที่เกี่ยวข้องในหลากหลายศาสตร์ อาทิ การสร้างสรรค์งานศิลปหัตถกรรม การออกแบบร่วมสมัย ธุรกิจ สินค้าหัตถกรรม การอนุรักษ์ การส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ร่วมถ่ายทอดมุมมอง ประสบการณ์ และข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปสู่การกำหนดทิศทางศิลปหัตถกรรมไทยในปีนี้

The panel comprised nine highly regarded experts from diverse fields, such as craftsmanship, modern design, the handicraft business, preservation, and nurturing a creative economy. They contributed their insights, shared practical experiences, and provided recommendations to determine the direction for the current year.

ศาสตราจารย์เกียรติคุณวิบูลย์ ลิ้มสุวรรณ

ราชบัณฑิตประเภทวิชาจิตรศิลป์
สาขาวิชาจิตรกรรม ราชบัณฑิตยสภา

ครูมิชัย แต่สุจริยา

ครูศิลป์ของแผ่นดิน
ประเภทผลงานเครื่องทอ ปี 2559 (ผ้ากาบบัว)
ศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (ทอผ้า)

คุณชลดา สิทธิธรรม

ผู้อำนวยการกลุ่มงานอำนวยความสะดวก
ด้านนโยบายและแผน
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)
นักส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน
เพื่อการอนุรักษ์

คุณพิติรัตน์ วงศ์สุวินิตานุกุล

หัวหน้างานยกระดับการท่องเที่ยว
โดยชุมชน องค์การบริหารการพัฒนา
พื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
(องค์การมหาชน) หรือ อพท.

ม.ล.ภาวณี สันติศิริ

กรรมการผู้จัดการ
บริษัทไฮอียาเทรด (93) จำกัด
และบริษัทสหัสสา (1993) จำกัด
นักออกแบบที่ดำเนินธุรกิจและพัฒนา
ด้านหัตถกรรมไทยมาอย่างยาวนาน

ดร.สิริกร มณีสุนทร

ที่ปรึกษาคณะกรรมการสถาบันส่งเสริม
ศิลปหัตถกรรมไทย (องค์การมหาชน)
และผู้อำนวยการสถาบันช่างศิลป์ท้องถิ่น
สำนักบริหารวิทยสถานสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์
และศิลปกรรมศาสตร์แห่งประเทศไทย (อชชช)

รศ. ดร.สุภาวี ศรีนครภรณ์

อาจารย์ประจำภาควิชาออกแบบเครื่องประดับ
คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
นักสร้างสรรค์เครื่องประดับไทย
ที่ต่อยอดงานเครื่องประดับไทย
สู่ระดับสากล

อาจารย์ ดร.ไพโรจน์ พัทธยเมธี

อาจารย์ประจำภาควิชาการออกแบบนิเทศศิลป์
คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
และผู้เชี่ยวชาญเรื่องสี “ไทยโทน”

คุณอาสา พิ้วท่า

ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาธุรกิจ
และนวัตกรรม สำนักงานส่งเสริม
เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน)
หรือ สศส.

Professor Emeritus Vibul Leesuan,

Fellow of the Academy of Arts, Painting
Division, Royal Institute of Thailand

Mr. Meechai Taesujariya,

A National Artist in Visual Arts (Weaving),
the Master Artisan of Thailand 2016 (Kab
Bua Fabric), and an artisan successor
carrying on the unique tradition of weaving
Kab Bua fabric from Ban Khampun

Ms. Cholada Siddhivarn,

Director of the Policy and Planning Group,
Tourism Authority of Thailand (TAT), and a
promoter of community-based tourism for
conservation

Mr. Phitirat Wongsutinwattana,

Head of the Community Based Tourism
Enhancement Division, Office of Community
Based Tourism, Designated Areas for
Sustainable Tourism Administration (DASTA).

M.L. Pawinee Santisiri,

Managing Director of Ayodhyatrade (93)
Co., Ltd. and Sahacha (1993) Co., Ltd., and
a designer who has been running and
developing a Thai crafts business for a
long time.

Dr. Sirikorn Maneerin,

Director of the Institute of Thai Artisan
Studies, Thailand Academy of Social
Sciences, Humanities, and Arts (TASSHA), and
an advisor to the Sustainable Arts and Crafts
Institute of Thailand (Public Organization)

Assoc. Prof. Dr. Supavee Sirinakarapom,

Lecturer, Department of Jewelry Design,
Faculty of Decorative Arts, Silpakorn
University, and a Thai jewelry designer
who has elevated Thai jewelry to an
international level.

Dr. Pairoj Pittayamatee,

Lecturer, Department of Visual Communi-
cation Design, Faculty of Decorative Arts,
Silpakorn University, and an expert in “Thai
Tone” colors.

Mr. Asa Piwkhum,

Director of Business and Innovation
Development, Creative Economy Agency
(CEA)

สัปดาห์สำคัญ 8 ข้อที่ได้จากการระดมสมอง เพื่อต่อยอดทิศทางศิลปหัตถกรรมไทย

“รากของงานศิลปหัตถกรรมคือ ผลิตเพื่อการใช้สอยในชีวิตประจำวัน แต่ในวันที่เกิดระบอบอุตสาหกรรมขึ้นมา งานเหล่านี้ก็กลับอยู่ห่างออกไป ดังนั้น หากเราทำให้ศิลปหัตถกรรมไทยกลับมาอยู่ในความคุ้นเคยของผู้บริโภคได้ ก็จะไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและผลักดันสินค้าไปสู่ตลาดสากลได้ ซึ่งตลาดนี้ยังมีข้อจำกัดหลายอย่าง เช่น จำนวนในการผลิตและระยะเวลาในการผลิตที่ยังไม่สอดคล้องกัน ซึ่งหลายภาคส่วนต้องระดมพลังในการสร้างความร่วมมือไปด้วยกัน”

จากงานเสวนาระดมความคิดเห็นในครั้งนี้ ขอสรุปประเด็นหลักที่สามารถนำมาต่อยอดในการพัฒนาและกำหนดทิศทางของศิลปหัตถกรรมไทยต่อไป ดังนี้

1. เผยแพร่องค์ความรู้จากผู้ผลิตงานศิลปหัตถกรรม เช่น นักวิชาการ รวบรวมความรู้จากครูช่างแล้วนำมาถ่ายทอดผ่านช่องทางออนไลน์ และออฟไลน์ รวมถึงถ่ายทอดทักษะที่หายไปให้ช่างหรือคนรุ่นใหม่ ได้พัฒนาฝีมือเพื่อดำเนินธุรกิจนั้น ๆ อย่างยั่งยืน
2. เลือกใช้ภาพลักษณ์ที่เข้าใจง่ายมาเป็นตัวแทนในการสื่อสารกับลูกค้ากลุ่มคนรุ่นใหม่และชาวต่างชาติ
3. ส่งเสริมคุณค่าในงานศิลปหัตถกรรมเพื่อให้เกิดเป็นของที่มีมูลค่า
4. สร้างวัฒนธรรมการส่งต่อสินค้าศิลปหัตถกรรมที่มีคุณค่าทางจิตใจ จากรุ่นสู่รุ่น
5. สนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในทางการผลิต เพื่อแบ่งปันองค์ความรู้เรื่องวัสดุไปจนถึงกระบวนการ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ซื้อและผู้ผลิตเพื่อสร้างสรรค์สินค้าให้ตรงตามความต้องการของตลาด
6. เน้นการสร้างสังคมผู้รักงานศิลปหัตถกรรม โดยปัจจุบัน สศท. มีการจัดประชุมเครือข่ายสมาชิกผู้ประกอบการจากภูมิภาคต่างๆ ให้เกิดกิจกรรมการแบ่งปันองค์ความรู้และศักยภาพของการผลิตสินค้า
7. จัดกิจกรรมสร้างประสบการณ์ในกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้าไปในพื้นที่ชุมชน ให้ทดลองลงมือทำงานศิลปหัตถกรรมด้วยตนเอง เพื่อเข้าใจกระบวนการผลิต เกิดเป็นความประทับใจจนตัดสินใจซื้อสินค้า และท้ายที่สุดเกิดการส่งต่อเรื่องราวสู่สังคมภายนอก
8. ส่งเสริมให้ผู้ผลิตเป็นผู้สร้าง - ผู้ใช้และเป็นตัวแทนแฟชั่น โดยเฉพาะกลุ่มสินค้าที่มีการออกแบบรูปลักษณ์ใหม่ให้ทันสมัยผสมกับวิธีการผลิตแบบเดิม จะช่วยผลักดันให้งานศิลปหัตถกรรมเป็นที่ยอมรับว่าใช้ในชีวิตประจำวันได้จริงและเข้าถึงทุกคนได้

นางสาวนฤดี ภูริธนรักษ์

ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรม และรักษาการแทนผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทย (องค์การมหาชน)

EIGHT KEY TAKEAWAYS FROM THE BRAINSTORMING SESSION TO DRIVE THAI CRAFTS FORWARD

“The roots of craftwork lie in creating things for everyday use. But as industrialization has taken over, these crafts have become more and more distant from our daily lives. If we want Thai crafts to grow sustainably and succeed in the global market, we need to bring them back into the lives of today’s consumers. However, this market still has many limitations, such as the inconsistency between production quantity and production time, which requires many sectors to join forces in fostering collaboration.”

From this brainstorming session, the key points that can be used to develop further and determine the direction of Thai crafts can be summarized as follows:

1. Disseminate knowledge from craft makers. For example, researchers can gather knowledge from master artisans and share it online and offline. They can also pass on forgotten crafting skills to artisans or young people to develop their expertise for sustainable business operations in those crafts.
2. Use a simple image as a representative to connect with young and international customers.
3. Highlight the value of handicrafts to elevate their perceived value.
4. Create a culture where people pass down valuable handicrafts for their sentimental value from one generation to the next.
5. Encourage collaboration in the production process to share knowledge about materials and processes and facilitate exchanges of ideas between buyers and producers to create products that meet market demands.
6. Focus on building a community of handicraft enthusiasts. sacit organizes meetings for networks of entrepreneurs from different regions to share knowledge and capabilities in craft product making.
7. Organize activities to create experiences for tourists who visit community areas, allowing them to try making handicrafts themselves to understand the production process. This creates an impression that leads to a decision to purchase craft products and, ultimately, the sharing of stories with the outside world.
8. Encourage craft makers to be creators-users and fashion representatives, especially for products that combine modern designs with traditional production methods. This approach can help promote the acceptance of handicrafts as everyday items and make them more accessible to everyone.

Ms. Naruedee Phurattanak
director of research and development
for artistic products at the Support Arts
and Crafts International Centre of Thailand (sacit)

“ทำอย่างไรให้งานหัตถกรรมยังคงอยู่ อาจเป็นเรื่องที่ยากมาก แต่ งานหัตถกรรมมีเสน่ห์ น่าสนใจ ยิ่งผมเป็นนักวิชาการก็ทำให้อึ้งเห็น ภูมิปัญญาที่อยู่ในงานแต่ละชิ้นโดยที่คนอื่นอาจมองไม่เห็น เช่น หมาด้อ เป็นที่ตักน้ำของทางภาคใต้ ซึ่งทำจากกาบหมาก แสดงถึงภูมิปัญญา ด้านการนำวัสดุใบไม้ให้เกิดประโยชน์ และมีคุณค่าในการใช้สอยของ แต่ละท้องถิ่น

“เสน่ห์ของการสะสมงานหัตถกรรม คือการได้รู้ว่าทำขึ้นมาจาก วัสดุใบอะไร มีเรื่องราวความเป็นมาอย่างไร มีความประณีตมากแค่ไหน มีประโยชน์ มีภูมิปัญญาใดแฝงอยู่ การที่เรารู้ประวัติภูมิปัญญาของงาน ก็จะทำให้งานหัตถกรรมยิ่งมีค่ามากยิ่งขึ้น

“การจะทำให้คนในปัจจุบันได้รับทราบถึงเรื่องราวภูมิปัญญาเหล่านี้ อาจทำได้ด้วยการเผยแพร่และส่งเสริมความรู้ด้านงานหัตถกรรมผ่านสื่อ เช่น สมัยก่อนมี ‘ภาษาไทยวันละคำ’ เราก็อาจจะทำ ‘หัตถกรรมวัน ละชิ้น’ เพื่อเป็นช่องทางเชื่อมระหว่างอดีตกับปัจจุบัน และจะทำให้ คนรู้จักงานหัตถกรรมขึ้นอีกมาก”

“Ensuring the survival of handicrafts may seem like a challenging task, but these crafts possess a unique charm and are very appealing. As an academic, I can see the wisdom embedded in each piece, which may not be apparent to others. For instance, the ‘Ma Tor,’ a traditional water-drawing basket from Southern Thailand crafted from Areca palm sheaths, shows the local wisdom of utilizing locally sourced materials to create practical and valuable objects specific to each region.

“The true appeal of collecting crafts lies in understanding the materials used, the stories of how they were made, their level of intricacy, their functionality, and the inherent wisdom they embody. When we understand the history and knowledge that goes into these crafts, their value is significantly enhanced.

“We can disseminate and promote knowledge about Thai crafts through various media channels to raise awareness about this wisdom among contemporary audiences. In the past, there was a television program called ‘Thai Word of the Day.’ Similarly, we can introduce a ‘Handicraft of the Day’ feature to bridge the gap between the past and present, making the public much more familiar with these crafts.”

เผยแพร่คุณค่าศิลปหัตถกรรม ผ่านช่องทางที่เชื่อมระหว่างอดีต กับปัจจุบัน

Disseminating the Value of Crafts Through Channels Connecting the Past and Present

ศาสตราจารย์เกียรติคุณวิบูลย์ ลี้สุวรรณ

ราชบัณฑิตประเภททิวาจิตรศิลป์

สาขาวิชาจิตรกรรม ราชบัณฑิตยสภา

Professor Emeritus Vibul Leesuwon,

Fellow of the Academy of Arts, Painting Division,

Royal Institute of Thailand

วิชาหัตถกรรมเป็นส่วนหนึ่ง ของระบบการศึกษา เพื่อการสืบทอดมรดก ทางภูมิปัญญาที่กำลังจะสูญหาย

Incorporating Craftsmanship as Part of
the Education System to Preserve Vanishing
Cultural Heritage

ดร.สิริกม มณีรินทร์

ที่ปรึกษาคณะกรรมการสถาบันส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทย
(องค์การมหาชน) และผู้อำนวยการสถาบันช่างศิลป์ท้องถิ่น
สำนักบริหารวิทยสถานสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์
และศิลปกรรมศาสตร์แห่งประเทศไทย (ธัชชา)

Dr. Sirikorn Maneerin,

Advisor to the Sustainable Arts and Crafts Institute of
Thailand (Public Organization) and Director of the Institute of
Thai Artisan Studies, Thailand Academy of Social Sciences,
Humanities, and Arts (TASSHA)

“จากการทำงานในวงการศึกษามาสามปี ครอบคลุมพื้นที่ 40 จังหวัด เห็นว่าช่างศิลป์ท้องถิ่นใน
หลายๆสาขา ทุกแห่งอายุเฉลี่ยค่อนข้างสูงที่ 65 ปี แล้วไม่มีการ
สืบทอดองค์ความรู้ ลูกหลานก็ไม่อยากรับสืบทอด ปัจจุบันระบบการ
ศึกษาของไทยไม่ค่อยบรรจุวิชาที่เป็นการทำงานฝีมือทางภูมิปัญญา
ท้องถิ่นไว้ในสถานศึกษา ซึ่งทำให้เด็กห่างไกลจากภูมิปัญญาใน
งานศิลปหัตถกรรมมากขึ้นไปอีก สถาบันช่างศิลป์ให้ความสำคัญ
กับการสืบทอดไปสู่คนรุ่นใหม่ ก็จะให้นักวิจัยทุกคณะเลือกภูมิปัญญา
ด้านที่เสี่ยงต่อการสูญหายมาถอดความรู้และฝึกอบรม แต่ก็ไม่พอ
เราเป็นหน่วยงานเล็กๆ ควรจะมีหลายหน่วยงานมาช่วยกัน เช่น
ทำหลักสูตร Train The Master ด้านงานหัตถกรรม หรือหลักสูตร
Learn from Craft Maker เพราะงานเหล่านี้หลายด้านหากไม่ได้รับ
การสืบทอดหรือส่งเสริม เช่น อาชีพจักสานก็จะสูญไปจากประเทศไทย
ภายในสิบปี หากเราช่วยและสื่อสารให้คนรุ่นลูกหลานรู้ว่าอาชีพการ
งานหัตถกรรมมีอนาคต เลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้ดี อนาคต
ของช่างฝีมือก็น่าจะไปต่อได้”

“Through my three years working in education and with
the Institute of Thai Artisan Studies across 40 provinces, I’ve
noticed that the average age of artisans in many fields is
quite high at 65 years old. There is no continuity of knowledge,
and younger generations are reluctant to inherit these skills.
Currently, Thailand’s education system rarely includes courses
on traditional craftwork in schools, further distancing children
from the wisdom in handicrafts. The Institute of Artisan Studies
prioritizes passing on knowledge to the new generation. We
have researchers from every faculty choose the at-risk wisdom,
extract the knowledge, and provide training. However, it’s not
enough. We are a small organization. There should be many
agencies helping together, such as creating a ‘Train the
Master’ course in handicrafts or a ‘Learn from Craft Maker’
course. Many of these crafts, if not continued or promoted, like
the basketry profession, will disappear from Thailand within ten
years. If we help and communicate to the younger generation
that handicraft careers have a future and can provide well for
themselves and their families, the future of skilled artisans should
be able to continue.”

“เมื่อ 40 ปีที่แล้ว งานหัตถกรรมที่นำผักตบชวาามาผลิตเป็นเฟอร์นิเจอร์ทาง Ayodhya เป็นผู้ผลิตขึ้นมาเป็นเจ้าแรกของโลก ซึ่งได้รับความนิยมมากได้แสดงงานในต่างประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514 ดีไซน์เนอร์ต้องทำงานร่วมกับผู้ผลิตท้องถิ่นหลายสิบหมู่บ้าน และนำสินค้าที่พัฒนารูปแบบแล้วไปแสดงเวลาที่เราจะไปขายสินค้าต่างประเทศ เราต้องพูดภาษาเดียวกับเขา สิ่งของนั้นต้องพูดภาษาต่างประเทศได้

“ผู้ผลิตอาจไม่ทราบถึงเรื่องราวและความสนใจของต่างประเทศ จึงผลิตตามใจตนเองหรือตามที่ตนเองถนัด ต้องอาศัยมุมมองจากนักออกแบบที่จะเข้าไปดูวัตถุดิบและเทคนิควิธีการผลิตงานแบบดั้งเดิมมาปรับเปลี่ยนรูปแบบได้อย่างไรบ้าง และผลิตอะไรเพื่อเกิดที่ยืนในตลาดสินค้า

“ตลาดควรรับรู้และเข้าใจถึงงานหัตถกรรมว่าเป็นสิ่งที่ทำมือ ลวดลายที่ออกมาอาจเล็กบ้างใหญ่บ้าง ไม่สมบูรณ์แบบตามที่ต้องการ จึงทำให้มีตลาดเฉพาะของตัวเอง นอกจากนี้การนำ Thainess ที่เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นสิ่งที่ตีความจากศิลปะ วัฒนธรรม ความเชื่อ นำมาต่อยอดความคิด ความเชื่อ และสร้างสรรค์สินค้าได้”

“Forty years ago, Ayodhya was the world’s first producer of crafts made from water hyacinth. These products gained immense popularity and have been exhibited internationally since 1971. Designers must work closely with local producers from dozens of villages to develop and showcase their products. When selling products abroad, it is essential to speak the same language as the customers and the products themselves must be able to communicate in foreign languages.

“Local community members produce according to their preferences or expertise, as they are unaware of foreign interests and stories. Designers must examine the materials and traditional production techniques to determine how they can be adapted and what can be produced to establish a position in the product market.

“The market should understand that handicrafts are handmade, and the patterns may vary in size and not be as perfect as desired, creating a niche market for these products. Moreover, incorporating the unique ‘Thainess,’ interpreted from art, culture, and beliefs, can further develop ideas and beliefs, and create new products.”

ความเข้าใจในรสนิยมสากล จะช่วยต่อยอด ภูมิปัญญาไทยสู่ระดับโลก

Understanding Global Tastes, Elevating
Thai Wisdom to the World Stage

ม.ล.ภาวินี สันติศิริ

กรรมการผู้จัดการ บริษัทอโยธยาเทรด (93) จำกัด
และบริษัทสหัชชา (1993) จำกัด

M.L. Pawinee Santisiri,
Managing Director of Ayodhyatrade (93) Co., Ltd.
and Sahacha (1993) Co., Ltd.

สร้างความรู้สึกรับเป็นเจ้าของ สู่ความภาคภูมิใจใน ภูมิปัญญาไทย

Fostering a Sense of Ownership,
Leading to Pride in Thai Wisdom

ครูมิชัย อดสูจริยา

ครูศิลปปวงแผ่นดิน

ประเภทพลานเครื่องทอ ปี 2559 (ผ้ากบับัว)

ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะ (ทอผ้า)

Meechai Taesujariya,

Master Artisan of Thailand 2016 (Kab Bua Fabric)
and National Artist in Visual Arts (Weaving)

“ผ้าของอุบลราชธานีได้รับการขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติมากกว่า 17 รายการ รวมทั้งผ้ากบับัวที่ผมออกแบบในปี พ.ศ. 2543 เนื่องจากผ้ากบับัวเป็นเทคนิคการทอผ้าใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อนในประเทศไทย เป็นการผสมผสานเทคนิคต่างๆ ในการทอผ้าเข้าด้วยกัน มีทั้งเทคนิคการทอแบบเส้นยืนเส้นพุ่ง มีทั้งเทคนิคมัดหมี่ ซึ่งเป็นเทคนิคที่ชาวอีสานชำนาญและหาแทบไม่ได้ในภูมิภาคอื่น นอกจากนี้ยังมีเทคนิคทางกระรอก ซึ่งนำเอาไหมสองสีมาบิดเกลียวพันกันเป็นเส้นด้าย แล้วยังใช้เทคนิคยกหรือขีด ซึ่งเป็นเทคนิคที่ในหลวงรัชกาลที่ 5 ตรัสชื่นชมว่างดงาม ผ้ากบับัวจึงเป็นผ้าที่นำ 4 เทคนิคการทอผ้ามารวมกันเป็นครั้งแรกในประเทศไทย

“การทอผ้ากบับัวโดยเจาะจงลดทอนบางอย่างนั้น ไม่ได้ทำเพราะต้องการลดทอนคุณค่าของเทคนิคภูมิปัญญาในการทอ แต่ต้องการลดทอนความซับซ้อนของลายผ้า ซึ่งทำให้ผ้าดูสวยมากเกินไปที่จะใช้ได้ เพื่อตอบโจทย์ผู้บริโภคให้เข้าถึงงานได้ง่ายขึ้น

“การที่ผ้ากบับัวได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ เพราะความเป็นเจ้าของลายผ้า (Sense of Belonging) ที่ชาวอุบลราชธานีรักษาไว้ การสืบทอดภูมิปัญญานี้ ทางโรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานีได้รณรงค์ให้เด็กๆ ใช้ในวันศุกร์ ซึ่งส่งผลให้เกิดผู้ใช้จนรู้สึกว่าเป็นของของคนอุบลและใช้สืบเนื่องต่อมาด้วยตนเอง”

“Fabrics from Ubon Ratchathani Province have been registered as national intangible cultural heritage items, with more than 17 listings, including the Kab Bua fabric that I designed in 2000. Kab Bua fabric is a new weaving technique that was previously unheard of in Thailand. It combines various weaving techniques, including warp and weft weaving, the Mudmee technique, which is a technique that Northeastern weavers specialize in and is rarely found in other regions, as well as the Hang Krarak technique, which involves twisting two colors of silk into a thread. Additionally, it uses the Yok or Khid technique, which King Rama V praised for its beauty. Kab Bua silk is Thailand’s first fabric to combine these four different weaving techniques in one cloth.

“The specification of certain patterns in the weaving of Kab Bua fabric is not intended to diminish the value of the weaving wisdom and techniques. Instead, it aims to simplify the complex fabric patterns that can make the fabric appear too pretty to be functional. This is done to make the fabric more practical for consumers and increase its accessibility.

“Kab Bua fabric has been registered as a national intangible cultural heritage item due to the sense of ownership that the people of Ubon Ratchathani have preserved in the fabric patterns. To pass on this wisdom, Anuban Ubon Ratchathani School has campaigned for children to wear it on Fridays. This initiative has resulted in widespread use and a sense that Kab Bua fabric belongs to the people of Ubon Ratchathani, who continue to use it of their own accord.”

“หากจะกล่าวถึงความเป็นไทยในแง่มุมมองของนักวิชาการ ส่วนตัวมองว่าเราจะรักษาความรู้ของความเป็นไทยให้ดำรงอยู่ด้วยวิธีใด และเราจะส่งต่อความรู้ดังกล่าวไปในทิศทางไหน เป็นคำถามที่สำคัญมากกว่าการอธิบายได้ว่าความเป็นไทยคืออะไร ด้วยเหตุที่การรู้รักษ์ความเป็นไทยมีสองแนวทางที่ควรเจริญเติบโตไปพร้อมกันคือ อนุรักษ์และสร้างสรรค์ ซึ่งการอนุรักษ์อาจจำเป็นจะต้องดำเนินตามรอยทางแห่งแบบแผนดั้งเดิม ส่วนการสร้างสรรค์เป็นเรื่องของการใช้ความรู้ไทยประยุกต์สู่รูป รส หรือลักษณะใหม่ รวมถึงการสร้างนวัตกรรม อันเป็นการต่อยอด แยกหน่อ พัฒนา และปรับปรุง ตลอดจนการแนะนำประโยชน์ใช้สอยด้วยวิธีการปฏิบัติใหม่ๆ เพื่อรวบรวมศาสตร์ใหม่ๆ ถือเป็นการยืดอายุขัยของวัฒนธรรมให้ยืนยาวมากยิ่งขึ้น

“ทั้งนี้ปัญหาของการสร้างสรรค์หลายครั้งสวนทางกับมูลค่า แม้จะมาพร้อมกับคุณค่าก็ตาม เมื่อปรารถนาให้ความเป็นไทยเกิดความยั่งยืนสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางรสนิยมของผู้คนตามยุคสมัย เราอาจต้องพักเรื่องของมูลค่าไว้บ้าง ด้วยภูมิปัญญาและสุนทรียภาพคือสิ่งที่ขัดด้วยราคาค่างวดมิได้”

“If we were to discuss ‘Thainess’ from an academic perspective, personally, I believe it’s crucial to preserve Thainess while exploring avenues to sustain it. How do we maintain Thainess? And how do we disseminate this knowledge? These questions are more critical than ever. Defining Thainess itself is challenging because preserving it often requires two concurrent approaches: conservation and creativity.

“Conservation may involve following traditional pathways, while creativity entails applying Thai knowledge to create new forms, tastes, or appearances, including innovating, branching out, developing, and improving, as well as introducing new practices to enhance new atmospheres. This extension of cultural longevity often requires stretching boundaries.

“However, the problem with creativity often lies in its value. Although creativity may come with inherent value, if we desire Thainess to endure sustainably and align with changing tastes, we may need to set aside considerations of value. Wisdom and creativity, rather than monetary worth, become the true measures of success.”

ปรุงความเป็นไทย ให้กลมกล่อม ปรับให้ตอบรับ ประโยชน์ใช้สอยใหม่

Harmonizing the Essence of Thainess,
Modifying to Embrace New Functionality

ศ. ดร.สุภาวี ศิรินครารณ์

อาจารย์ประจำภาควิชาออกแบบเครื่องประดับ
คณะบัณฑิตศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Assoc. Prof. Dr. Supavee Sirinakaraporn,
Lecturer, Department of Jewelry Design,
Faculty of Decorative Arts, Silpakorn University

พาหัตถกรรมไทย ออกจากกรอบจำกัดเดิม เพื่อสร้างอิทธิพลทางความคิด ที่ตอบโจทย์ยุคใหม่

Liberating Thai Crafts from Traditional Constraints to Foster Influential Contemporary Ideas

อาจารย์ ดร.ไพโรจน์ พิทยเมธี

อาจารย์ประจำภาควิชาการออกแบบนิเทศศิลป์
คณะบัณฑิตศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Dr. Pairoj Pittayamatee,
Lecturer, Department of Visual Communication Design,
Faculty of Decorative Arts, Silpakorn University,
and an expert in "Thai Tone" colors.

“การสื่อสารกับช่างถึงการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิตบางอย่าง เป็นเรื่องใหญ่ เพราะงานหัตถกรรมบางประเภทฝังไว้ด้วยความเชื่อ ซึ่งช่างอาจจะไม่ยอมเปลี่ยนแปลง การระดมนักออกแบบเข้าไปประกบช่างจะช่วยยกระดับการผลิตสินค้างานหัตถกรรมได้

“การใช้ภูมิปัญญาไทยในการออกแบบทำให้เราโดดเด่นในตลาดต่างประเทศ Thai Tone หรือ Thai Color Palette การใช้สีที่มีความเป็นไทย มีชื่อเรียกเป็นเอกลักษณ์ และมีที่มาที่ไป คือสิ่งที่ทำให้การออกแบบที่มีความเป็นไทยโดดเด่นได้

“ต้องทำให้งานหัตถกรรมไทยออกจากกรอบข้อจำกัดเดิมๆ ทั้งความเชื่อ แบบแผนโบราณ เพราะจะทำให้ขาดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ พันธกิจอย่างหนึ่งคือการหาแรงบันดาลใจใหม่ๆ ให้นักออกแบบนำไปใช้งานได้ และหากประเทศไทยสามารถสร้างสีประจำจังหวัดได้ โดยเลือกใช้สีที่อยู่ในหมวด Thai Tone แล้วผู้ผลิตงานหัตถกรรมในแต่ละท้องถิ่นนำเอาเดี๋ยวนี้นำไปใช้ในการผลิตสินค้า ก็อาจเกิดเป็นซอฟต์แวร์ได้”

“Discussing changes to traditional production methods with artisans can be challenging, as some types of crafts are embedded with beliefs, and the artisans may not be willing to change. However, by collaborating with master craftsmen, designers can help improve and refine the production of craft products.

“Incorporating Thai wisdom into design sets us apart in international markets. The use of colors with a distinctly Thai identity, known as ‘Thai Tone’ or ‘Thai color palette,’ featuring unique names and origins, makes Thai-inspired designs unique.

“It is necessary to liberate Thai craft production from traditional constraints, whether they are old beliefs or design patterns, as these limit creativity. One of the missions is to find new inspiration for designers to incorporate into their work. If Thailand can establish a unique color identity for each province by choosing colors from the Thai Tone palette and local artisans embrace this idea in their product design, it could potentially become a soft power.”

“ต้นทุนทางการท่องเที่ยว ประกอบด้วยต้นทุนทางสังคม และวัฒนธรรม และต้นทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ชีวิตความเป็นอยู่ใดๆ ไม่ว่าจะเป็นเสื้อผ้า อาหารการกิน ล้วนสะท้อนลักษณะทางภูมิศาสตร์ และสัมพันธ์อย่างแยกไม่ออกกับภูมิปัญญาของผู้คนบริเวณนั้นๆ

“เราจะต้องสื่อสารเรื่องราวเหล่านี้ให้ง่าย เพื่อให้คนเข้าใจ สนใจและเดินทางออกไปท่องเที่ยว ในปีที่ผ่านมาและปีนี้ ททท.ได้ส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีออร์แกนิก ซึ่งเป็นวิถีธรรมชาติ ที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม โดยเริ่มที่จังหวัดเชียงใหม่และภูเก็ต

“ททท.ต้องการสื่อสารและให้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว การกิน อยู่ โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถผนวกเข้ากับความรู้และภูมิปัญญาด้านศิลปหัตถกรรมในแต่ละท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีประสบการณ์ทางการท่องเที่ยว ที่ลึกซึ้งมากขึ้น”

“Tourism resources include social and cultural capital as well as costs to natural resources and the environment. All aspects of life, including clothing or food, reflect the geographical characteristics of a particular place and relate closely to the local wisdom of people in that area.

“We must communicate these stories in a simple way to inspire people’s interest in traveling. In line with this, the TAT has initiated a project to promote organic tourism, which is a natural way of traveling that does not destroy the environment, starting in Chiang Mai and Phuket provinces.

“The TAT aims to communicate and provide information about local travel as well as the eating and living lifestyle that does not harm the environment. These insights can be integrated with knowledge and local craft wisdom to enhance tourists’ experiences.”

“งานหัตถกรรม” สะท้อนอัตลักษณ์แห่งชุมชน ต่อยอดสู่การท่องเที่ยว แบบยั่งยืน

Reflecting Community Identity Through Crafts, Paving the Way for Sustainable Tourism

นางสาวชลดา สิทธิธรรม

ผู้อำนวยการกลุ่มงานอำนวยการด้านนโยบาย และแผนการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)

Ms. Cholada Siddhivarn,
Director of the Policy and Planning Group,
Tourism Authority of Thailand (TAT)

ศิลปหัตถกรรม คือต้นทุนทางวัฒนธรรม ที่สร้างประสบการณ์ใหม่ ให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยว

Crafts: Cultural Capital that Creates
New Experiences for the Tourism Industry

นายพิติรัตน์ วงศ์สุทินวัฒนา

หัวหน้างานยกระดับการท่องเที่ยวโดยชุมชน
องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษ
เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท.

Mr. Phitirat Wongsutinwattana,
Head of the Community Based Tourism Enhancement
Division, Office of Community Based Tourism, Designated
Areas for Sustainable Tourism Administration (DASTA)

“ชุมชนควรมีการจัดเตรียมสินค้า กิจกรรม ให้มีความพร้อม
เพื่อรองรับผู้บริโภค และส่งเสริมกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวให้คน
เข้าไปเห็น Unseen Craft ได้ ทิศทางการท่องเที่ยวโดยเฉพาะ
ตลาดยุโรปในปัจจุบัน ความหรูหราในการท่องเที่ยวคือการเข้าไป
มีประสบการณ์วิถีไทยในแต่ละท้องถิ่น อพท.จึงลงไปค้นหาชุมชน
และค้นพบปราชญ์ท้องถิ่นที่แท้จริง มีเรื่องราวและองค์ความรู้ติดตัว
สิ่งที่มีค่าคือผู้สืบทอด หน่วยงานเราต้องเข้าไปคุยกับปราชญ์ท้องถิ่น
ว่าจะดึงสิ่งที่มีอยู่ขึ้นมาเป็นกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว พัฒนาปราชญ์
เหล่านั้นให้กลายเป็นนักเล่าเรื่องที่เรียกว่า ‘นักสื่อความหมายท้องถิ่น’
คนที่ไปเที่ยวจึงได้เรียนรู้จากกูรูตัวจริง

“การจะเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ต้องสร้าง
ประสบการณ์ผ่านประสาทสัมผัส ไม่ว่าจะเป็นรูป รส กลิ่น เสียง
สัมผัส และใจ ต้องวางแผนให้นักท่องเที่ยวรู้สึกไม่สะดุด จะเล่าเรื่อง
โดยปูเรื่องอย่างไรให้มาถึงจุดไคลแมกซ์แล้วจบด้วยความประทับใจ
ในชุมชน แล้วออกไปซื้อสินค้าของชุมชน”

“Local communities should ensure their products and
activities are well-prepared to accommodate consumers
and promote tourism activities that showcase Unseen Craft.
The current tourism trend, especially in the European market,
considers luxury in tourism as experiencing the authentic Thai
lifestyle in each region. To cater to this trend, DASTA has
searched for communities and found local sages who possess
genuine knowledge and stories. However, what is lacking is
a successor. DASTA must work hand in hand with these local
experts to transform their insights into compelling tourism
experiences and empower them to become skilled story
tellers, or ‘local communicators,’ allowing visitors to gain
knowledge directly from the true gurus.

“For an activity to be considered creative tourism, it must
create experiences that engage all senses, including sight,
taste, smell, sound, touch, and heart. The activity must be
carefully planned to ensure a seamless experience for
tourists. It should focus on how to tell the story, build it up to a
climax, and end with a lasting impression on the community.
Afterward, tourists should be encouraged to purchase
community products.”

“หัตถกรรมไม่ได้ถูกแยกออกมาเป็นหนึ่งในซอฟต์แวร์ต่างๆ ที่เป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ แม้จะไม่ได้เป็นซอฟต์แวร์ แต่อยากให้เห็นว่าหัตถกรรมมีโอกาสกลมกลืนไปได้กับทุกๆ อุตสาหกรรม

“เศรษฐกิจสร้างสรรค์เกิดจากสมการนี้ คือ ทูทางวัฒนธรรมบวกกับความคิดสร้างสรรค์และเทคโนโลยีในส่วนขององค์ความรู้ว่าจะทำอะไรให้มันเกิดขึ้นได้ ยกตัวอย่างเช่น ไอศกรีมลายกระเบื้องพระปรางค์วัดอรุณ ใช้องค์ประกอบทั้ง 3 ของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ คือ องค์ความรู้ ทรัพย์สินทางปัญญา และเทคโนโลยีมาประกอบเข้าด้วยกัน เช่น หากอยากรับประทานไอศกรีมที่ได้สรรพคุณแบบไทยก็ต้องไปรับประทานหน้าพระปรางค์ เข้าชุดไทยมาใส่ถ่ายรูป โพสต์ลงอินสตาแกรม เมื่อจบกิจกรรมทั้งหมดรายได้ก็เกิดกับทุกคนทำไอศกรีม คนให้เช่าชุด คนขับรถ รวมถึงคนขับเรือพาไปที่วัดอรุณ

“ถ้านำสมการเศรษฐกิจสร้างสรรค์มาใช้ แล้วนำงานหัตถกรรมใส่เข้าไป จะทำให้งานหัตถกรรมไม่ใช่แค่เศรษฐกิจทางเดียว แต่สามารถเพิ่มมูลค่าและทำให้เกิดห่วงโซ่คุณค่าหรือ Value Chain ต่อไป”

“Although crafts are considered one of the creative industries, they are not explicitly categorized as a form of soft power. However, regardless of not being regarded as such, I want people to recognize that crafts have the opportunity to blend with all industries harmoniously.

“The creative economy arises from this equation: cultural capital plus creativity and technology. Regarding the knowledge of how to make this happen, take the example of the ice cream with the pattern of the tiles from Wat Arun’s prang (stupa). It uses all three elements of the creative economy. To fully immerse oneself in this experience, it is recommended to savor the ice cream while standing in front of the prang, rent a Thai costume for a photo, and share it on Instagram. This generates income for the ice cream vendor, the costume rental business, and the drivers of the cars and boats that take visitors to Wat Arun.

“If we apply the creative economy equation and incorporate crafts into it, crafts can become more than just a one-way economic activity. They can add value and create a value chain of further opportunities.”

เพิ่มมูลค่า ให้ศิลปหัตถกรรมไทย ผ่านสมการเศรษฐกิจ สร้างสรรค์

Adding Value to Thai Crafts through
the Creative Economy Equation

นายอาสา พิวกษ์

ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาธุรกิจและนวัตกรรม
สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน)

หรือ สคส.

Mr. Asa Piwkhum,
Director of Business and Innovation Development,
Creative Economy Agency (CEA)

หากแต่ละภาคส่วนสามารถยึดหยัดและร่วมมือกันพัฒนางาน เริ่มตั้งแต่ในท้องถิ่นของตนเอง ผ่านการค้นคว้าและเรียนรู้จากครูศิลป์ของแผ่นดิน ครูช่างศิลปหัตถกรรม ทายาทช่างศิลปหัตถกรรม และสมาชิกสถาบันส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทย (องค์การมหาชน) จะทำให้ผู้ผลิตงานศิลปหัตถกรรมไทย รวมถึงนักพัฒนาด้านต่างๆ ได้เข้าใจคุณค่าจากงานศิลปหัตถกรรมไทยชัดเจนยิ่งขึ้น และนำมาต่อยอดเพื่อเพิ่มมูลค่างานศิลปหัตถกรรมให้กลายเป็น Craft Power พลังที่จะขับเคลื่อนทั้งสังคมและเศรษฐกิจไทย

Suppose all sectors persevere and collaborate to develop their work, beginning at the local community level by researching and learning from master artisans, artisan successors, and sacit members. In that case, it will allow Thai craft makers and developers across various fields to understand Thai crafts' value better. This will enable them to build upon that knowledge, adding value to crafts and transforming them into a "Craft Power" - a driving force propelling Thai society and economy forward.

REFERENCE

รายการอ้างอิง

บทที่ 2 / CHAPTER 2

ครุฑยุดนาค, <https://archive.sacit.or.th/handicraft/1038>
Krut Yud Nak, <https://archive.sacit.or.th/handicraft/1038>

หม้อน้ำกลีบบะไฟอง, **เครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้าน**, ศ.วิบูลย์ ลี้สุวรรณ หน้า 82. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม พ.ศ. 2550
Carambola-shaped Water Pot, "Folk Art and Crafts: Utensils for Daily Use," Professor Viboon Leesuwana, p. 82, Office of the National Culture Commission, Ministry of Culture, 2007

เทริดมโนहर่า, ปรีชา เพชรสูง <https://archive.sacit.or.th/handicraft/3215>
Manohra Chaplet, Preecha Petchsuk <https://archive.sacit.or.th/handicraft/3215>

หน้ากากทองประดับขนสัตว์, ปรีชา เพชรสูง <https://archive.sacit.or.th/handicraft/3213>
The Golden Hunter Mask Adorned with Animal Hair, Preecha Petchsuk <https://archive.sacit.or.th/handicraft/3213>

กรีธาบินที่แกะสลักลวดลายหัวนกพิงกะ, टीपलेली अटबु <https://archive.sacit.or.th/handicraft/305>
Raman Kris with a Black-capped Kingfisher Head Hilt, Teepalee Atabu <https://archive.sacit.or.th/handicraft/305>

หน้าต่างเขียนลายรดน้ำ, ม้วน รัตนาภรณ์, <https://www.sacit.or.th/th/detail/2019-03-12-10-45-48>
Gold-lacquered Window Panels, Muan Rattanaporn, <https://www.sacit.or.th/th/detail/2019-03-12-10-45-48>

กล่องใส่มีดลายนางดนตรี, ประทีน ศรีบุญเรือง <https://archive.sacit.or.th/handicraft/3027>
Knife Box with the Female Musicians Pattern, Pratin Sribunruang <https://archive.sacit.or.th/handicraft/3027>

เครื่องถนอมกระดูกงูใหญ่พานรอง, นิคม นกอกษ <https://archive.sacit.or.th/handicraft/2144>
Nakhon Si Thammarat's Nielloware Bowl Set, Nikom Nokaksorn <https://archive.sacit.or.th/handicraft/2144>

ปิ่นปักผมถนอมเงิน, นิคม นกอกษ, <https://archive.sacit.or.th/handicraft/2141>
Silver Niello Hairpin, Nikom Nokaksorn, <https://archive.sacit.or.th/handicraft/2141>

เสน่ห์ผ้าไทย4 ภูมิภาค, https://www.sacit.or.th/uploads/items/attachments/2f433e2ef21ffdb3745d4a1ad2faf7/_b778b5a663bc06ac36c717cd4614ef80.pdf

The Charms of Thai Traditional Fabric from Four Regions,
https://www.sacit.or.th/uploads/items/attachments/2f433e2ef21ffdb3745d4a1ad2faf7/_b778b5a663bc06ac36c717cd4614ef80.

ตะกร้าหรืออ้าชาวเขา, **เครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้าน**, ศ.วิบูลย์ ลี้สุวรรณ หน้า 45. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม พ.ศ. 2550
Hill Tribe Baskets, "Folk Art and Crafts: Utensils for Daily Use," Professor Viboon Leesuwana, p. 45, Office of the National Culture Commission, Ministry of Culture, 2007

ตะกร้าหวีแบบลพบุรี, **เครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้าน**, ศ.วิบูลย์ ลี้สุวรรณ หน้า 25. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม พ.ศ. 2550
Lopburi Woven Basket with Handles, "Folk Art and Crafts: Utensils for Daily Use," Professor Viboon Leesuwana, p. 25, Office of the National Culture Commission, Ministry of Culture, 2007

หุ่นหัวโขนพระนารายณ์หน้าประดับกระจกกริยา, รัชชา เต้จ๊ะยา, <https://archive.sacit.or.th/handicraft/3233>
Narai Khon Mask Adorned with Kriab-mirror Tessera, Ratchapon Tajaya, <https://archive.sacit.or.th/handicraft/3233>

แจกันประดับกระจกกริยา, รัชชา เต้จ๊ะยา, <https://archive.sacit.or.th/handicraft/3234>
Vase Adorned with Kriab-mirror Tessera, Ratchapon Tajaya, <https://archive.sacit.or.th/handicraft/3234>

บทที่ 3 / CHAPTER 3

ชุดน้ำชานเบญจรงค์, โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมเพื่อความยั่งยืน (Sustainable Crafts)
Benjarong Tea Set, Sustainable Crafts Project

เครื่องประดับเบญจรงค์, หัสยา ปรีชารัตน์, โครงการ sacit Concept 2020
Benjarong Decorations, Hatsaya Preecharat, sacit Concept 2020 Project

โคมไฟปักดินทอง, พัชรพรรณ เชยสาคร, โครงการ sacit Concept 2020
Gold-embroidered Lamp, Patcharawan Choeysakorn, sacit Concept 2020 Project

ของใช้งานเบญจรงค์และโครงการโกศลายเทพนม-นุสสิมห์, อูไร แทงเอี่ยม, <https://archive.sacit.or.th/handicraft/2449>
Benjarong Ware and Urn-shaped Jar with Theppanom-Narasimha Motifs, Urai Taeng-lam, <https://archive.sacit.or.th/handicraft/2449>

จักรยานลวดลายไทย, แมนพ วงศ์น้อย, <https://archive.sacit.or.th/handicraft/3335>.
Thai-patterned Lacquered Bicycle, Manop Wongnoi, <https://archive.sacit.or.th/handicraft/3335>.

แจกันทรงสูงถักเงินรูปประภาคาร, อุทัย เจียรศิริ, <https://archive.sacit.or.th/creator/44>
Lighthouse-shaped Silver Niello Vase, Uthai Jiansiri, <https://archive.sacit.or.th/creator/44>

จักสานพัดไม้ไผ่ลาย 12 นักษัตร, <https://www.sacit.or.th/th/detail/2019-12-13-09-13-27>
Woven Bamboo Fans with 12 Zodiac Signs, <https://www.sacit.or.th/th/detail/2019-12-13-09-13-27>

ชุดน้ำชาแบบอยุธยา, โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมเพื่อความยั่งยืน (Sustainable Crafts)
Benjarong Tea Set, Sustainable Crafts Project

เครื่องประดับอยุธยา, หัสยา ปรีชารัตน์, โครงการ sacit Concept 2020
Benjarong Decorations, Hatsaya Preecharat, sacit Concept 2020 Project

บทที่ 4 /CHAPTER 4

งานจักสานตะกร้าหวาย, แบนด์ Rough and Heritage, www.facebook.com/p/Rough-and-Heritage.
Rattan Woven Baskets, Rough and Heritage Brand, www.facebook.com/p/Rough-and-Heritage

จักรยานลวก, กฤษณ์ พุดพิมพ์, จากโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมในวัฒนธรรมร่วม (Cross Cultural Crafts)
Lacquered Bicycle, Krit Phutpim, Cross Cultural Crafts Project

เก้าอี้งานเครื่องมุก, โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมในวัฒนธรรมร่วม (Cross Cultural Crafts)
Mother-of-Pearl Inlaid Stools, Cross Cultural Crafts Project

ผ้าขึ้นมัดหมี่ลายนักษัตร, ณิชชาช บุญผาสัจ, <https://archive.sacit.or.th/handicraft/2839>
Mudmee Silk Fabric with the Nak Chom Suan (Nagas in the Garden) Pattern, Nisachon Boubphasung, <https://archive.sacit.or.th/handicraft/2839>

หูฟังอยุธยา, กฤษณ์ พุดพิมพ์ และบุญญารัตน์ บุญยรัต จากโครงการพัฒนาอัตลักษณ์อยุธยาไทย
Benjarong Headphones and Earbuds, Krit Phutpim and Boonyarat Benjarong from Thai Benjarong Identity Development Project

กระเป๋าหนังแบบน้ำตาลจากขนมไทย, แบนด์ Kanita, www.facebook.com/KanitaLeather
Leather Bags Inspired by Thai Desserts, Kanita brand, www.facebook.com/KanitaLeather

กำไลข้อมือ, อุทัย เจียรศิริ, <https://archive.sacit.or.th/handicraft/245>
Damascene Bracelets, Uthai Jiansiri, <https://archive.sacit.or.th/handicraft/245>

ลำโพงม้วนขึ้น, พิรศิลป์ หุตะแพย์, อัญญา สายจันทคาม, นลวัช จิตวี, คุณเรืองยศ นานพิวงค์, จากโครงการ SACICT WAR CRAFT (สงครามทำมือ)
Bulrush Speaker, Preerasil Hutapate, Atsada Saichantakham, Noltawat Jattawee, and Rueangyot Nanpiwong from SACICT WAR CRAFT Project

กระเป๋าเดินทาง, การเดินทางของกกทอง, <https://www.sacit.or.th>
The Journey of Golden Sedge Luggage, <https://www.sacit.or.th>

เรือเกิด เฟสติวัล, พงษ์เจริญ ทินนบุต, โครงการ sacit Youth Crafts Camp
Rocket Festival, Pongjaroen Tinnabud, sacit Youth Crafts Camp

ด้วยรักจากฉัน, ชนาธิป แสนพิมพ์, โครงการ sacit Youth Crafts Camp
With Love from Me, Chanathip Saenphimpa, sacit Youth Crafts Camp

เก้าอี้ออนซอน, พิรศิลป์ หุตะแพย์, อัญญา สายจันทคาม, นลวัช จิตวี, เรืองยศ นานพิวงค์ จากโครงการ SACICT WAR CRAFT (สงครามทำมือ)
On-Son Stool, Preerasil Hutapate, Atsada Saichantakham, Noltawat Jattawee, and Rueangyot Nanpiwong from SACICT WAR CRAFT Project

ที่ปรึกษาโครงการ

ศาสตราจารย์เกียรติคุณวิบูลย์ ลี้สุวรรณ ราชบัณฑิตประจำกระทรวงศิลปวัฒนธรรม ราชบัณฑิตยสภา

ศ.ดร.พิชชา อุทิวรรณกุล หัวหน้าหน่วยวิจัยแฟชั่นและนวัตกรรมศิลป ภาควิชาอุตสาหกรรมศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อดีตนางงามแห่งชาติ สาขาศิลปะ ประจำปี 2566 และ
เมธีวิจัยอาวุโส ปี 2567 จากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

รศ. ดร.สิงห์ อินทรชูโต ประธานเจ้าหน้าที่บริหารนวัตกรรมยั่งยืน (Chief Sustainability Officer) ศูนย์วิจัยและนวัตกรรมเพื่อความยั่งยืน (RISC) และหัวหน้า
ศูนย์สร้างสรรค์การออกแบบเพื่อสิ่งแวดล้อม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รศ. ดร.สุภาวี ศิริสารภรณ์ อาจารย์ประจำภาควิชาออกแบบเครื่องประดับ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Project Advisors

Professor Emeritus Vibul Leesuwana, Fellow of the Academy of Arts, Painting Division, Royal Institute of Thailand

Professor Dr. Pacha U-Tiwannakul, Head of Fashion and Creative Arts Research Unit, Department of Creative Arts, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University, and National Outstanding Researcher in Philosophy 2023 and Senior Research Scholar 2024, awarded by the National Research Council of Thailand (NRCT)

Associate Professor Dr. Singh Intrachotoo, Chief Sustainability Officer, Research & Innovation for Sustainability Center (RISC) and Head of Creative Center for Eco-design, Faculty of Architecture Kasetsart University

Associate Professor Dr. Supavee Sirinakaraporn, Lecturer, Department of Jewelry Design, Faculty of Decorative Arts, Silpakorn University

sacit craft power

2025
THE FUTURE
OF CRAFTS

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ
ISBN : 978-616-94535-0-5

จัดทำโดย

สถาบันส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทย (องค์การมหาชน)
59 หมู่ที่ 4 ตำบลช้างใหญ่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13290
โทรศัพท์ 0-3536-7054-9 โทรสาร 0-3536-7050-1
อีเมล: info@sacit.or.th

THE SUSTAINABLE ARTS AND CRAFTS INSTITUTE OF THAILAND
(PUBLIC ORGANIZATION)

59 moo. 4, Chang Yai Subdistrict, Bang Sai District, Phra Nakhon Si
Ayutthaya Province 13290

Tel: 0-3536-7054-9 Fax: 0-3536-7050-1

E-mail: info@sacit.or.th

ผลิตและออกแบบ

บริษัทอมรินทร์ คอร์ปอเรชั่นส์ จำกัด (มหาชน)
พิมพ์ที่ : บริษัทอมรินทร์ คอร์ปอเรชั่นส์ จำกัด (มหาชน)
378 ถนนชัยพฤกษ์ แขวงตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ 10170
โทรศัพท์ 0-2422-9999

Amarin Corporations Public Company Limited

Printed by : Amarin Corporations Public Company Limited

378 Chaiyaphruek Road, Taling Chan Subdistrict, Taling Chan District,
Bangkok 10170

Tel: 0-2422-9999

ผลิตภัณฑ์ที่ปรากฏใน sacit Craft Power 2025 ประกอบด้วยผลงานต้นแบบของ
สศท. รวมทั้งผลงานออกแบบของนักออกแบบชั้นนำ ช่างฝีมือ และชุมชนผู้สร้างสรรค์
ผลงานศิลปหัตถกรรมทั้งในและต่างประเทศ

sacit Craft Power 2025 features product that are sacit Prototypes and
selected craft items created by artisan, arts and crafts communities
and talented designers.

บทความและภาพในหนังสือนี้สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมายไทย การจะนำไปเผยแพร่ต้อง
ได้รับการอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร

No part of this book may be reproduced without permission

sacit
craft
power
2025

สถาบันส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทย (องค์การมหาชน)
THE SUSTAINABLE ARTS AND CRAFTS
INSTITUTE OF THAILAND (PUBLIC ORGANIZATION)

sacit

sacit.official

www.sacit.or.th

1289